

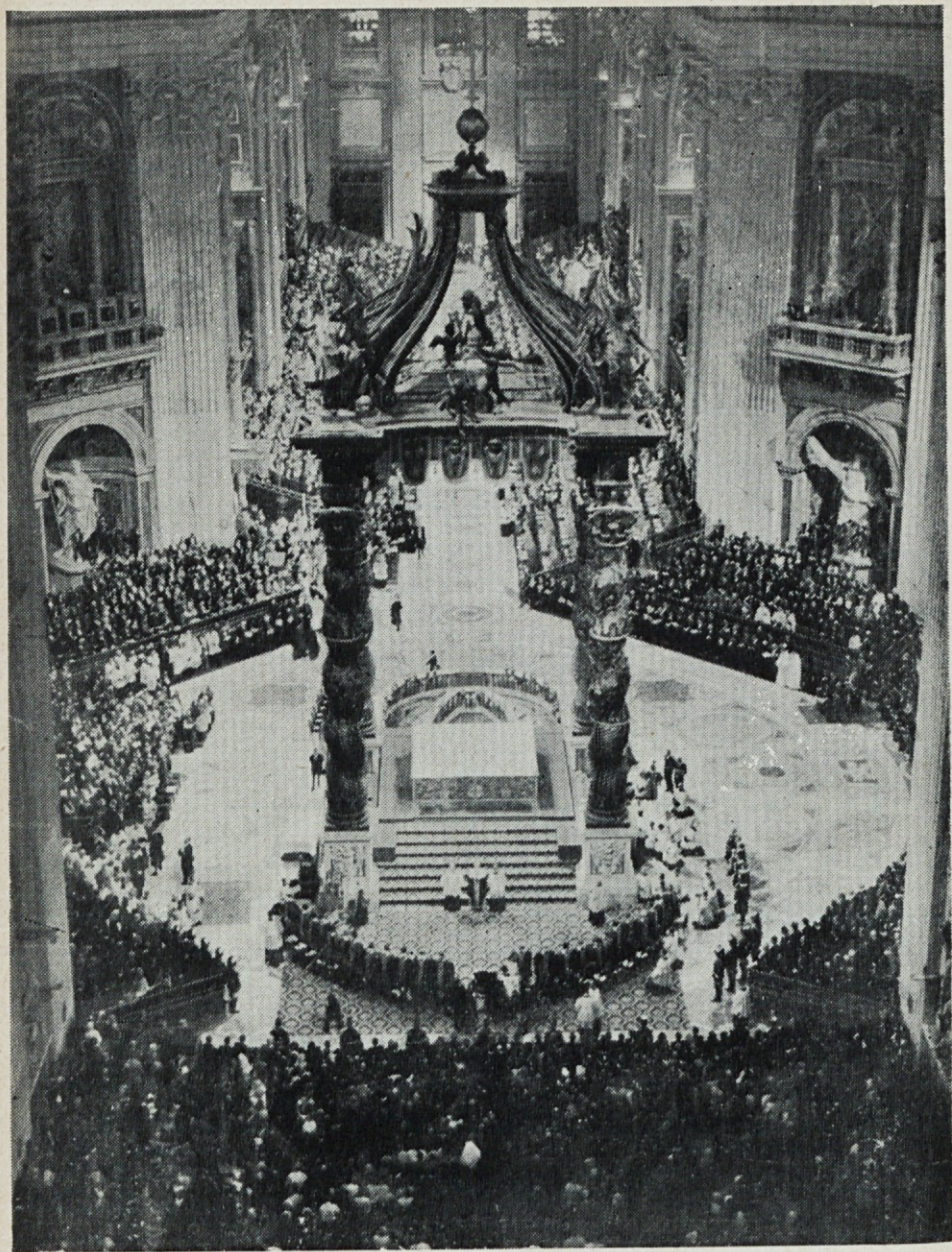
UOMO CIVILTÀ

LA VIDA ESPIRITUAL

LETO XXXI.

DECEMBER 1964

Koncelebracija dne 14. septembra 1964 ob otvoritvi 3. koncilskega zasedanja

Na misijonsko nedeljo se spominjamo vseh tistih številnih narodov in plemen po širnem svetu, ki jim še ni zasvetila luč prave vere in ki še niso sprejeli osrečujoče Kristusove blagovesti. Mi se pa spominjamo tudi vseh tistih, ki so nam po veri in krvi blizu, a so zapustili svojo domovino ter iščejo dela med drugimi narodi ali pa si pri njih spopolnjujejo svoje znanje.

Zalostne skušnje prejšnjih desetletij so vzrok, dragi rojaki, da nas včasih resnično skrbi, ali boste toliko stanovitni, da na tujem ohranite največji dar božji: katoliško vero, v kateri ste bili poučeni in vzgojeni pa tudi ohranite neizmerno dobrino: zvestobo svoji materini besedi, z njo pa zvestobo vsemu bogastvu, ki ste ga z materino govorico sprejeli.

Sveta vera, ki ste jo sprejeli, je vesoljna, je za vse kraje in vse čase, za vse narode in vse dežele ter vse celine. Sveti Pavel pravi: „En Bog, ena vera, en krst.“ Velika milost božja je bila za vas, da vas je že mati, ko ste ji majhni sedeli na kolenih, učila spoznavati enega Boga v treh osebah, ki nas je ustvaril in odrešil ter nas posvečuje, učila o Jezusu, ki nas je s svojo smrtjo na križu odrešil, učila tudi o materi Mariji, ki jo moramo pristrčno častiti in se ji priporočati in tudi o angelu varuhu, ki vas tudi med tujimi ljudmi zvesto varuje. Mati vas je prva učila, v molitvi se z Bogom pogovarjati.

O vsem tem ste bili pozneje pri verouku in pri pridigah podrobneje poučeni. Brž ko ste prišli k pameti, ste svojega Očeta v nebesih tudi vzljubili, se z njim radi v redni jutranji in večerni molitvi pogovarjali. Radi ste se ravnali po njegovih zapovedih, ker ste ga ljubili in verovali, da nas tudi on neizmerno ljubi. Prepričani ste bili in to ste še danes, da živa vera v Boga in življenje po njegovi volji, posvečevanje Gospodovih dni s sveto mašo in prejemanjem zakramentov, človeka naredi v srcu zares močnega in zadovoljnega, čeprav ma življenje s križi in preskušnjami ne prizanaša.

Tej veri in temu življenju po njej se tudi na tujem ne smete izneveriti. Nikakor se ne sme zgoditi, da bi postali kakor ovce, ki so se med tujimi ljudmi zgubile in razkropile.

Zato novodošli starejši radi pomagajte, da najdejo tudi na tujem takoj cerkev, kamor bodo hodili k nedeljski maši, in duhovnika, ki jim bo znal v domačem jeziku oznanjati Kristusov nauk in njegove zapovedi in pri katerem bodo mogli v domačem jeziku prejemati svete zakramente. Potrebno je, da se med seboj obiskujete v krščanski ljubezni ter v stiski radi drug drugemu pomagata. Tako boste vsi lažje stanovitni v veri, ki ste jo spre-

jeli. Tako bodite tudi na tujem ena družina, ki jo veže ista prava vera, ki jo po milosti božji slišite oznanjati v domačem jeziku.

Prav tako vas prisrčno prosimo, da ne pozabite svoje materine govornice. V tem jeziku ste se učili spoznavati Boga in svet, spoznavati na svetu najprej bogastvo in lepoto naše domovine in šele potem to, kar ima veliki svet. Kakor ne morete pozabiti svojega domačega kraja in domačih ljudi, tako ohranite tudi zvesto ljubezen do svojega rodnega jezika in s tem ljubezen do domače kulture. Domači jezik in domača kultura pomeni za vas dragoceno dediščino, ki ste jo podedovali od svojih očetov in ki jo morate ohraniti ter izročiti svojim otrokom. Zakaj kdor se narodno zgubi, je v veliki nevarnosti, da zanemari tudi svojo večno domovino, kamor nas kliče Bog.

Dragi rojaki! Čeprav ste daleč, smo si v duhu kot bratje v isti veri vendar vedno blizu. V svojih molitvah ne pozabite tudi svoje domovine in prosite Očeta v nebesih, da bi vsi, ki smo doma, ostali v veri stanoviti. Prav tako bomo pa tudi mi vas vse vklepali v svoje molitve, da bi tudi vi na tujem ohranili sveto vero in ne nehali po njej živeti. Če bomo zvesti, se bomo srečno videli v skupni nebeški domovini, kamor je šel naš Gospod Kristus pred nami, da nam pripravi bivališče.

Pozdrav in blagoslov vam pošiljajo Vaši slovenski škofje:

+ Janez Jenko
apos. administrator slov.
Primorja

+ Jožef Pogačnik
ljubljski nadškof

+ Maksimilijan Držečnik
mariborski škof

PISMO V MARQUETTE

„Prevzvišeni! Po duhovnikih, naših rojakih, ki delujejo v vaši škofiji, smo zvedeli, da praznujete letos 76-letnico, kar je bila ustanovljena vaša škofija z nekaterimi drugimi vred okoli vas. Kakor je razvidno iz osnutka za govor ob tej priložnosti, imajo naši rojaki velik delež v misijonarjenju okoli tamošnjih jezer, tudi v pripravah, ki so slednjič vodile do ustanovitve cele vrste škofij. Po teh krajih živi mnogo naših starh zseljencev, ki so tam že dva, tri rodove in več. Zato boste razumeli, da je vaš jubilej nekoliko tudi naš in se ga zato tudi tukaj veselimo in Vam, Prevzvišeni, k lepemu jubileju iz srca čestitamo.

Pred več ko sto leti je odšel od nas tja misijonarit naš rojak Friderik Baraga. Že pri nas doma je njegova gorečnost in ljubezen do duš privabila ljudi daleč naokoli, da so se trumoma zbirali okoli njegove spovednice in prižnice. Poročila o njegovih misijonskih potih med Indjanci po širnih pokrajinah na obalah velikih jezer so pri nas budila občudovanje in vnela vernike in duhovnike, da so mu pomagali z darovi v denarju in blagu in da se je oglasilo več duhovnikov, ki so mu šli pomagat v misijone. Tako se je začelo tisto plodno delo, ki je tam pri vas skozi desetletja 19. stoletja ustanavljalo zmeraj nove postojanke, pozidalo cerkve in so nastajale nove škofije, med njimi tudi Sault Ste. Marie ali kasneje Marquette, kjer je postal prvi škof Friderik Baraga do smrti 1868, za njim pa še dva njegova rojaka,

Mrak in Vertin. Njegova misijonska pot je držala tudi daleč na zahod prav v vašo škofijo (1837), kakor omenjate v svoji okrožnici. Že skoraj 50 let star se je odločil za misijonsko delo Franc Pierc (Pierz) in misijonaril tam med Očipve Indijanci, zdaj večinoma na ozemlju škofije St. Cloud; poleg krščanskega nauka jih je učil tudi sadjereje in si pridobil zasluge, da je svetna oblast imenovala po njem mestece Pierz, da se ime ne pozabi. Ta je potegnil za seboj Lavrencija Lavtizarja sebi v pomoč, pa je že drugo leto na poti omagal in zmrznil; vaše mesto ima grob te misijonske žrtve, ki prav gotovo ni v sramoto misijonski vnemi in smo nanj prav tako ponosni mi kakor vi. Prav tako je bil iz naše škofije John Čebul, ki je sezidal prvo cerkev v Duluthu, iz katere je zrasla današnja katedrala. Vaši kraji in ljudje so nam znani iz psem rojaka Jožefa Buha, ki je veliko delal pri vas in bil v novi škofiji tudi generalni vikar in examiner cleri. S Piercem vred je za svoje delo zaslužil čast, da se tudi po njem imenuje mestece Buh. Proti koncu stoletja je hodil tja misijonarit — ne toliko med Indijance kolikor med domače izseljence benediktinski opat v St. Vincent Abbey, Franc Ločnikar; ta je kasneje pošiljal tja mlajše benediktinske patre, ki jih je privabil od doma, med njimi p. Simona Zupana in p. Venceslava Sholarja; za njimi je prišlo še več rojakov, ki so postali svetni duhovniki po vaših krajih in nekateri še zdaj

delajo pri vas, kakor msgr. John Schiff-rer, msgr. John Jershe itd. In vrsta še ni dokončana, ker so po naših izseljen-cih prišli tja tudi mladi duhovniki, ki delajo v vaši škofiji, upam, ne v škodo vernikov in sramoto domovini.

Ali po vsej dolgi vrsti duhovnikov, ki so povezani z nami in z vami, nismo upravičeni, da se z vami veselimo va-sega jubileja? Saj so za duhovniki šli tudi premnogi naši izseljenci v teku sto let in poselili obsežne pokrajine, ko se je ta mlada zemlja industrializirala in dobivala čisto novo lice. Indijanci so se morali umakniti in bogastvo zemlje je dajalo zaslužka novim priseljencem. Tam okoli imajo naši rojaki mnogo znancev in so bili prva desetletja ozko povezani z njimi, danes je mnogim že zamrla do-mača beseda, spomin na stari kraj je pa še ostal skozi rodove. Vsem tem vernikom vaše škofije želimo od doma blagoslova in trdnosti v veri, da bi ob 75-letnem jubileju pomislili na stare do-move, od koder so odnesli tako trdno vero v Boga, našega skupnega Očeta, ki jim je v prvem rodu pomagal prebroditi vse težave v novem svetu. Želimo, da bi se ta vera ob 75-letnem jubileju poživila v najsodobnejši obliki in jim tudi danes pomagala prav živeti.

Ko pregledujemo to veliko misijon-sko delo, ki ga je po vaših pokrajinah sprožila gorečnost Friderika Barage, ko mislimo na njegove velikanske napore na dolgih potih in v strašnem mrazu, na dolgo vrsto vnetih sodelavcev, ki jih je priklical za seboj in so tako uspešno po-kristjanili rodove Indijancev okoli va-ših velikih jezer, da so iz tega rasle šte-vilne misijonske pokrajine in škofije — si ne moremo kaj, da ne bi obudili srč-ne želje, da ta goreči duhovnik in mi-sijonar doseže čast oltarja. Januarja

1968 poteče sto let, kar je umrl tista leta najbolj znan in spoštovan človek ob Gornjem jezeru, do konca izčrpan v delu za Kristusa in Cerkev. Ali bi ne bilo za vse nove škofije ob Huron-skem, Michiganskem in Gornjem jezeru častno in v verskem pogledu močno spod-budno, če bi ob tej stoletnici tudi te po-krajine dobile svojega velikega svetni-ka — misijonarja? Mi ga poznamo po svetniški gorečnosti doma, v vsej pol-nosti in junaštvu se je pa razvil tam pri vas. Skupaj bi morali delati za isti namen. Prepričan sem, da bi vse to poživilo versko življenje in zavest med ondotnimi verniki, zlasti seveda med šte-vilnimi in zdaj že amerikaniziranimi iz-seljenci. Res je za tako delo poklicana zlasti škofija Marquette, kjer je bil Ba-raga prvi škof in je bilo nekako sre-dišče njegovega dela, vendar bi morala sodelovati vsa področja njegove delav-nosti in obrniti sebi v prid počastitev tega velikega misijonarja in svetniškega duhovnika. Ali bi ne bilo velikansko ve-selje za vse te pokrajine, ko bi povelj-čan škof znova spregovoril vernikom, Indijancem, novim naseljencem, ne naj-nazadnje našim rojakom in jih znova vnel v ljubezni do Kristusa, kakor je znal v svojem življenju? Zgodi se, zgodi!

Taka, vidite, so naša čustva ob va-šem jubileju. Prav zares se veselimo z vami, ker so nam naši rojaki s svojim delom in poročili vaše pokrajine in lju-di tako približali, da so nam skoraj do-mače. Zato nam ne zamerite naših bes-ed in želja in sprejmite, Prezvčišeni, izraze resničnega spoštovanja in ljubez-ni v Kristusu, od mene osebno in pre-mnogih vernikov, ki so povezani z va-šimi verniki po vezeh sorodstva in rodu.

† Jožef, nadškof“

Vatikanski koncil zanima ves svet. Zato je težko podati že točno kroniko o njem. Še težje bo napisati zgodovino, ker se srečuje toliko činiteljev, ki sodbo zapletajo. — Vsak išče ob koncilu svoje. Vsi se zanimajo za novice; nekateri za resne, drugi le za ugibanja, tretji pa bi radi naravnost škandalov.

Namen resnih informacij je, pokazati sedanje valovanje v Cerkvi, ki hoče stopiti v svet, da mu pomaga. Najprej se hoče z njim pogovoriti, nato mu svetovati, kako naj se reši. Cerkev se pri tem svojem koraku ne boji resnice, saj priznava tudi del svoje krivde, če ni bilo v teh stoletjih vse prav. Papež Pavel VI. je javno prosil oduščanja za krivdo pri razkolu, kolikor bi jo nosila katoliška Cerkev. Dialog in sodobnost sta vodilni ideji Janeza XXIII. in Pavla VI., ki sta se srečala na koncilu in prav z njima hočeta uresničiti obe ti načeli.

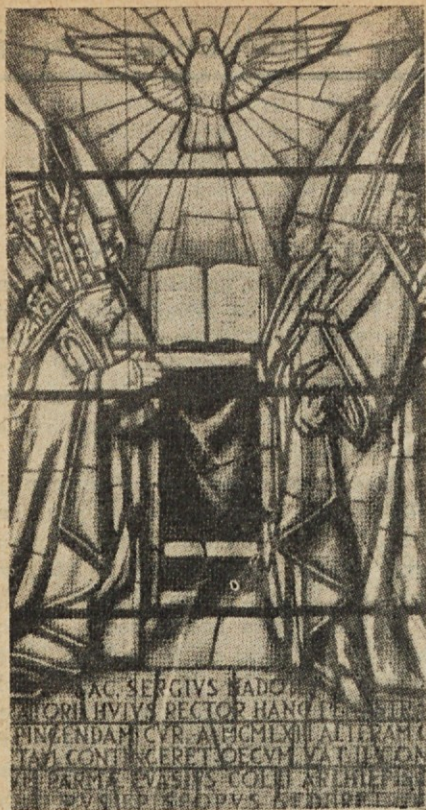
1. Različen značaj dveh papežev moremo opazovati in zasledovati v njihovih odločitvah. Švicarski časnikar Mario von Galli je zapisal: „Položaj Pavla VI. ni lahek. Janez XXIII. je razširjal tako svetlobo, da je postal edinstvena, neponovljiva osebnost.“ Francoski rabin je pa rekel: „Tako zelo je verjel v brezpogojno dobro v človeku, da tudi nekatoličan ni mogel nič drugega, kakor zaupati vanj.“ — Svoj značaj sta oba papeža pokazala ob reformi rimske kurije: Janez XXIII. ob se sam reforme nikdar ni lotil, ker

je vedel, da drugače mislijo v kuriji o obnovi Cerkve in koncilu, kot misli papež. Pavel VI. ne govori toliko s prijazno besedo, ali s smejočim obrazom, ampak z dejarji: Obzirno, toda energično, je napovedal obnovo rimske kurije. Zato ves svet čaka dekretov, ki bodo to uredili.

Značaj obeh papežev ob koncilu je pokazal član francoske akademije, katerega je kot edinega laičnega opazovavca povabil Janez XXIII. že na prvo zasedanje l. 1962, Franc Guitton: „Cilj, ki ga oba papeža hočeta doseči, je povsem enak, značaj pa je različen. Ni si mogoče misliti, kar bi se bolje dopolnjevalo kot to čudovito dvosedežno kolo: Če je Janez naletel na težave, jih je premagal z dejanjem nadnaravne vere. Postavil se je nad nje, presegel njihovo višino in jih tako odpravil. — Pavel VI. se pa vrže na težave kot orel, čigar modrozeleni pogled prodre vanje, jih občuti in živi, rekel bi, da jih celo dotrpi in išče rešitve v naporu poglobitve.“ — Zdi se, da je gledal Janez probleme v glavnih obrisih, Pavel ima isti pogled na celoto. Gre pa še dalje: Poniža se v podrobnost reševanja.

2. Potek koncila. Tisti, ki kritično presojaajo začetek in potek koncila, omenjajo površno organizacijo koncila in pomanjkanje pravih informacij. Vzrok temu je, ker je sredi priprav umrl duša vsega kard. Tardini in nihče ni več zžil

Relief 2. vatikanskega zborni

vseh vprašanj, o katerih naj bi govorili, v urejeno enoto. Vzrok pomanjkanja informacij pa je stroga tajnost, ki veže koncilске očet. Zato so vsi črpali v začetku novice le iz skopih uradnih poročil o posameznih razpravljanih. — Omenjajo pomanjkljivost uspešnosti, urejenosti dela. Sestavljenih je bilo veliko komisij, brez posebne povezave. Tako se je zgodilo, da je o mnogo vprašanih razpravljalo več komisij (n. pr. o verski svobodi kar tri: Teološka, za

Vzhodno Cerkev ter Tajništvo za zedinjenje kristjanov). Isto ponavljanje je bilo tudi med debatami na 1. zasedanju.

Glede priprave osnutkov za rešitev posameznih vprašanj je značilno, da so te po komisijah pripravili člani rimske kurije, ki so v komisijah imeli večino, na koncilu pa so ostali v manjšini. S pripravljenimi osnutki komisij Janez XXIII. ni bil zadovoljen. Hotel je pa pustiti svobodno odločitev škofom, ki so na koncilu večino teh osnutkov res spremenili. Tako se je zgodilo, da so iz nasprotnikov postali zagovorniki ter obratno.

3. Spremembe na 2. zasedanju. Prvo zasedanje koncila, ki se je začelo 11. okt. 1963, je vodil „Svet predsedstva“, v katerega je papež imenoval 10 kardinalov, Pavel VI. pa je pridružil še tri, med njimi Poljaka Wyszynskega. Kot milanski nadškof je kardinal Montini videl na 1. zasedanju, da šepa organizacija v debati na koncilu, zato je za drugo zasedanje imenoval 4 „moderatorje“, kateri dejansko vodijo razpravljanje, svet predsedstva pa pazi bolj na poslovník. Med moderatorje je imenoval Orientalca, umerjenega Agagianiana ter 3 zastopnike mladega rodu: kardinale Lercara iz Bologne, Döpfnerja iz Münchena ter Belgijca Suenensa. Ker tudi zdaj ni šlo tako, kot bi zaradi uspešnosti želeli, jim je za 3. zasedanje dal pravico omejitve debate.

Povečalo se je na drugem zasedanju število laičnih udeležencev (od 1 na 11) in tudi število opazovavcev, zastopnikov drugih ver. Prav tako se je dvignilo število koncilskih očetov od 2908 na skoro 3000, ker so prišli poleg dosedanjih tudi apostolski prefekti. Sej koncila se Pavel VI. osebno ne udeležuje,

kakor se jih ni Janez XXIII. Oba pa sta sledila zaseđanju in debatam po televiziji; škofom hočeta pustiti svobodo. — Udeležba škofov iz dežel za „železno zaveso“ se ni bistveno spremenila. Na 1. zasedanju je 59 škofov zastopalo milijardo ljudi in 60 milijonov katoličanov in 171 škofov trinajst komunističnih držav. Sem ne smemo šteti 15 ukrajinskih škofov, ki imajo svoje škofije na Zahodu in 52 begunskih škofov, od katerih je 48 kitajskih. Na drugo zasedanje je prišel ukrajinski metropolit mons. Jožef Slipy, ki je bil izpuščen iz ječe po posredovanju Janeza XXIII. Prišlo je nekoliko manj poljskih škofov, nekaj ogrskih in več čehoslovaških. — Na 3. zasedanje ni mogel priti nadškof Beran iz Prage, ki je bil izpuščen iz ječe v oktobru 1963, prav tako ne kard. Mindszenty iz Budimpešte, pač pa je prišlo pet novoimenovanih škofov iz Madžarske po sklenitvi „modus vivendi“ s Svetim sedežem. Iz Bolgarije sta dobila vabilo na 3. zasedanje škofa mons. Kurtev in mons. Kovov. Nekateri trdijo, da je dobil vabilo za to zasedanje tudi edini romunski škof mons. Marton iz Alba Julia. Nič pa ni ni sporočil, da bi prišli 3 škofje iz Albanije, 10 škofov iz Severnega Vietnama ter 23 škofov iz celinske, komunistične Kitajske.

4. Delo med zasedanjem. Ko škofje po zasedanjih odidejo iz Rima, komisije pripravljajo predloge za naslednje seje. — Po prvem zasedanju je bilo važno delo takoimenovane „Mešane komisije“, ki jo je sestavil Janez XXIII. po glasovanju 30. okt. 1962 o „Osnutku dveh virov razodetja“, ker ni bilo potrebne večine. Komisijo je sestavil iz članov dotedanje Teološke komisije in iz Tajništva za zedinjenje kristjanov

ter ji postavil dva predsednika in sicer kard. Ottavianija ter kard. Bea. Ta komisija je za 3. zasedanje pripravila nov osnutek o tem in sicer z naslovom „O razodetju“.

Izvedenci, ki jih je bilo pod Janezom XXIII. okrog 200, pod Pavlom VI. 300, se udeležujejo glavnih zborovanj, ne smejo pa govoriti, razen če so objavljani; opravljajo pa v komisijah glavno delo. Prav tako imajo svoje zasebne izvedence posamezni škofje, ali škofovske konference, vendar ti ne morejo na zasedanje koncila.

Koordinacijska komisija, ki jo je ustanovil že Janez XXIII. 9. dec. 1962, ima namen urediti vsebinsko posamezne osnutke, da se ne bo snov ponavljala v različnih predlogih. Tej komisiji, ki ji predseduje kardinal državni tajnik Hamlet Ciccognani, pravijo „Najvažnejša komisija“ in prav njen odlok glede preuredbe osnutkov je v oktobru 1964 pripeljal do ostrega razmerja med dvema strujama na koncilu ter povzročil vlogo kard Fringsa ter 14 tovarišev na Pavla VI., naj vse stori, da se bo delo koncila svobodno in uspešno nadaljevalo.

Odbor za tisk, ki ga je napovedal Pavel VI. kmalu po izvolitvi, je izdatna pomoč poročevalcem tiska, radia in televizije za iskanje novic. Predseduje mu bivši rektor severnoameriškega Zavoda v Rimu nadškof mons. O'Connor. Nad novicami iz prvega zasedanja so se preveč pritoževali, da so enostranske, konservativne.

5. Tretje zasedanje. Začel ga je 14. septembra Pavel VI. s koncelebracijo z drugimi 24 škofi in redovnimi poglavarji v cerkvi sv. Petra. Pri tem zasedanju so bile navzoče tudi nekatere zastopnice mednarodnih ženskih organiza-

cij. V govoru je napovedal nekaj važnih naslovov za razgovore. Govoril je predvsem o položaju škofov v Cerkvi, za katere so izglasovali, da skupaj s papežem kot senat vodijo Cerkev s skupno odgovornostjo, čeprav vrhovna oblast papeževa ostane neokrnjena. Poleg tega so začeli razpravljati „O razodetju“, nadaljevali o osnutku „O ekumenizmu“, ki ima namen ostvariti tako ozračje zaupanja v svetu, da bo možen razgovor z ločenimi krščanskimi brati ter vsemi ljudmi, ki pozitivno verujejo. Temu služi tudi ustanovitev „Tajništva za stik z nekrščanskimi verami“. Osutek o ekumenizmu je sprožil važno debato o verski svobodi ter odnosu katoličanov do Judov, o katerih končni odločitvi bodo še glasovali. Tretje važno poglavje bo o „Odnosu Cerkve do sedanjega sveta“, o čemer se debate pripravljajo te dni in bodo govorili o sredstvih, kako priti do sveta, o vprašanih gospodarskih sistemov, omejevanja rojstev, proti rasnemu preganjanju, o odklonitvi atomskega orožja. — Razpravljali so že o „Vlogi laika v Cerkvi“. Pri tej razpravi je govoril tudi laik, ki je brez kritiziranja dosedanjega dela v tem pogledu škofom predaval o izkušnjah laika za oskrbo duš. — Določili so nekaj smernic o razmerju do ločenja kristjanov, o prejemanju zakramentov v katoliški Cerkvi pravoslavnim in v pravoslavnih katoličanom.

Dažna želja vseh koncilskih očetov s papežem na čelu je, da bi bilo to zasedanje zadnje, toda večina ne mara tega sprejeti, ker je še toliko važnih vprašanj, ki še niso rešena.

6. Končne odločitve so bile storjene le s sprejemom „Liturgične konstitucije“, ki jo je proglasil Pavel VI. 4. dec. 1963 ter z „Odlokom o sredstvih obve-

ščanja“. Konstitucija se je začela delno izvajati s 1. postno nedeljo 16. febr. 1964, vse druge točke pa čakajo na nadaljne odločbe, ki jih pripravlja „Liturgična komisija“, ki ji predseduje kard. Lercaro in jo je papež prav za pripravo teh odločb imenoval. Škofovske konference posameznih držav imajo veliko pravico za pripravo načina, kako naj se liturgično življenje v njihovih škofijah uredi. Napraviti morajo osnutke, katere končno potrdi Sveti sedež

Orehar Anton

Kip Pija XII. v vatikanski baziliki

Sveto Rešnje Telo je najsvetejši zakrament. V njem živi Bog med nami. Kristus, božji Sin, je postavil ta zakrament zato, da se more za nas darovati in se nam deliti v dušno hrano.

Evharistični kongresi hočejo ljudem približati nedoumljivo skrivnost Kristusove navzočnosti v tabernakljih, poživiti v njih vero vanjo in jih pridobiti, da bi Jezusa, božjega Sina, sprejeli in priznali za svojega odrešenika, učenika in vodnika.

Bog izbira vedno preproste in ponižne ljudi za velika dela v blagor človeštva. Tako je tudi pobudo za evharistične kongrese dala Francozinja Marija Marta Tamsier. Rodila se je v skromni meščanski družini v Lionu leta 1840. Verni starši so jo lepo vzgojili. Vendar ni imela nobenih izrednih sposobnosti. Bila pa je zelo ponižna in iskreno pobožna. Prosila je v dveh samostanih za sprejem, pa sta jo obe predstojnici odslovili. Zadnja predstojnica ji je rekla: „Vi nimate redovniškega poklica. Bog vas kliče na drugo pot.“

Zato je ostala med svetom. Vendar se ni poročila, ampak v samskem stanu zelo lepo živela. Spoznala je že v mladosti več svetih duhovnikov. Blaženi P. Eymard, ustanovitelj redovne družbe zakramentincev, ji je nekoč rekel: „Potrebno je, da sveto Rešnje Telo pokrije vso zemljo.“ Velik vpliv je nanjo imel tudi njen strogi duhovni voditelj p. Che-

vrier. Učil jo je ponižnosti in zatajevanja same sebe. Tako jo je lepo pripravil na njen apostolat.

Začela je najprej navduševati žene in dekleta za nočno češčenje svetega Rešnjega Telesa v posameznih cerkvah v Lionu. Sama jim je dajala v tem najlepši zgled. Pri tem delu jo je podpiral veliki evharistični apostol msgr. Segur. To skromno skupno češčenje svetega Rešnjega Telesa ji je dajalo pobudo za večja dela. S pomočjo zvestih sodelavcev je začela prirejati evharistična romanja v slavna francoska svetišča v Ars, Avignon in druga. Na enem izmed teh romanj se je zbralo že 30.000 ljudi. Ta manjša evharistična romanja so dala pobudo za krajevne, škofijske in narodne evharistične shode.

Toda gospodična Marija Marta Tamsier s tem še ni bila zadovoljna. Trdno je bila prepričana, da more samó Jezus v svetem Rešnjem Telesu rešiti svet. Zato je osem let hodila po francoskih, belgijskih in holandskih mestih, razlagala svoje misli ter prosila in navduševala ljudi za javno češčenje svetega Rešnjega Telesa. Zato so ji dali naslov: „Prosjakinja svetega Rešnjega Telesa“.

V mnogih krajih so jo zavrnil. Celoten njeni prijatelji so dvomili, da bo s svojim delom dosegla večje uspehe. Ugledni možje so ji svetovali, naj se obrne na papeža Leona XIII. Ko mu je razložila svoje gibanje za češčenje svetega Reš-

njega Telesa, je papež njeno delo potrdil in blagoslovil.

Vendar s tem težave še niso prenehale. Mnoga mesta so odklanjala večje evharistične kongrese, ker so se bala stroškov in priprav. Vendar gospodična Tamsier je vztrajala in končno le dossegla, da se je v mestu Lille leta 1881 vršil prvi evharistični kongres. Cerkveni krogi so tedaj svetovali, naj se organizacija teh kongresov postavi na mednarodno podlago. Res se je že tedaj ustanovil mednarodni organizacijski odbor za evharistične kongrese.

Tako se je srčna želja prosjakinje svetega Rešnjega Telesa popolnoma spopolnila in uresničila. Zato se je umaknila v ozadje. Evharistični kongresi so se potem vršili leto za letom v večjih mestih Francije z vedno večjim sijajem. Gospodična Tamsier se jih je vsa srečna udeleževala. Vendar tedaj še ni nihče vedel, da je ona dala prvo pobudo zanje. Nepopisno je bila vesela, ko je videla, kako vedno večje množice Jezusa v svetem Rešnjem Telesu časté, hvalijo in molijo. Šele po njeni smrti so ljudje zvedeli, da je ona tista, ki je dala prvo pobudo za prirejanje mednarodnih evharističnih kongresov. Zato smemo upravičeno reči, da so ti kongresi dragoceni sadovi ponižnosti.

Proti koncu prejšnjega stoletja se je začel zelo širiti Cerkvi sovražni duh, ki je nasprotoval vsem mednarodnim verskim prireditvam. Zato so se evharistični kongresi vršili v prvih desetih letih samo v Franciji, Belgiji in švici (Avignon 1882; Liege 1883; Friburg 1884; Toulouse 1886; Pariz 1888; Amberes leta 1890).

Leta 1893 je bil mednarodni evha-

ristični kongres v Jeruzalemu. Vendar so ga morali prireditelji spet umakniti nazaj v Francijo, ker velika evharistična misel drugod še ni užgala in navdušila src. Zato sta bila dva evharistična kongresa spet v Franciji (Reims 1894; Paray-le-Monial 1897). Leta 1898 je bil evharistični kongres v Belgiji v mestu Brüssel, nato spet v Franciji (Lurd 1899; Angers 1900; Namur 1902; Anguleme 1904).

Šestnajsti mednarodni evharistični kongres je bil v Rimu (1905); 17. v Turnam (1906); 18. v Metz (1907). Devetnajsti mednarodni evharistični kongres pa je bil v Londonu. Zaradi protestantov, ki imajo v Angliji veliko večino, ni bilo javne procesije s svetim Rešnjim Telesom. Kljub temu je bil evharistični kongres v Londonu velikega pomena za versko življenje angleških katoličanov.

Leta 1909 je bil evharistični kongres v Kölnu (Nemčija), leta 1910 v Montrealu (Kanada), leta 1911 pa v Španiji v njenem glavnem mestu Madridu. Bil je to 22. mednarodni evharistični kongres. Važen je zato, ker so njegovi prireditelji prvič organizirali skupno obhajilo otrok. Več kot 26.000 jih je tedaj prejelo Jezusa. To je bil prizor, ki ga do tedaj še ni videl svet. Skupno obhajilo otrok je od tedaj najganjlivejši in najprisrčnejši del vsakega mednarodnega evharističnega kongresa.

Na Dunaju v Avstriji je bil leta 1912 triindvajseti evharistični kongres. Udeležilo se ga je mnogo Slovencev. Veličastno procesijo je motil dež, vendar je na vse udeležence napravila velik vtis. Leta 1913 je bil 24. mednarodni kongres na Malti, leta 1914 pa petindvajseti v

Lurdu. Prva svetovna vojska je mednarodne evharistične kongrese prekinila kar za osem let.

Zato je bil 26. mednarodni evharistični kongres šele leta 1922 v Rimu. Udeležilo se ga je tudi nekaj jugoslovanskih škofov in kakih 200 vernikov. Po zunanjem sijaju je zaostajal za prejšnjimi kongresi. Vendar pa je važen zato, ker je dal pobudo za škofijske, pokrajinske in narodne evharistične kongrese. Določil je tudi, naj bodo mednarodni evharistični kongresi vsaki dve leti. Katoliški Holandci so leta 1924 v Amsterdamu zelo skrbno pripravili 27. mednarodni evharistični kongres. Ker se ga je udeležilo mnogo škofov iz najrazličnejših krajev, se je ta kongres vršil tudi z velikim zunanjim sijajem.

Leta 1926 je bil 28. mednarodni evharistični kongres v Severni Ameriki. Tudi ta kongres je spremljal izreden sijaj. Na pobudo kardinala Mundeleina so zgradili veličasten stadion. Na kongresnih slovesnostih je prepevalo 20.000 otrok. Tudi tu je evharistično procesijo cviral silen nalive. Tega kongresa se je udeležil tudi tedanji ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki je tedaj obiskal slovenske izseljence v Sev. Ameriki. Naslednji, 29. mednarodni evharistični kongres, pa je bil v daljni Avstraliji — v mestu Sidneyu — leta 1928. Četudi je večina prebivalcev te dežele protestantske vere, je kongres dosegel lepe uspehe in rodil bogate duhovne sadove.

V Tunisu v Sev. Afriki je leta 1930 živelo med dvema milijonoma mohamedancev samo 200.000 kristjanov. Kljub temu se je v tem letu v starodavnem mestu Kartagini vršil 30. mednarodni

evharistični kongres. Nad 8.000 otrok, evharističnih križarjev, je v belih oblekah, na katere so bili prišiti rdeči križi, prišlo s palmami v rokah v areno, na kraj, kjer so mučili kristjane. Ker so bili potomci mučencev v Kartagini, so slovesno obljubili, da se bodo prav tako junaško bojevali za vero, kakor so se mučenci v prvih časih krščanstva. Na tem kongresu so se spominjali tudi 1500-letnice smrti velikega škofa in cerkvenega učenika sv. Avgušтина. Udeležil se ga je znani romar, rateški gospod župnik Lavtižar, ki je ves kongres zelo zanimivo popisal v naših verskih listih.

Za Kartagino je prišla na vrsto Irska, ki je otok svetnikov. Leta 1932 se je v njenem glavnem mestu Dublinu vršil 31. mednarodni evharistični kongres. Irska ni bogata. Zato na tem kongresu ni bilo toliko zunanjega sijaja, kakor ga je bilo na mnogih drugih. Veliko pozornost pa sta zbuvali globoka zbranost in pobožnost udeležencev. Procesije na koncu kongresa se je udeležilo več ko milijon zelo pobožnih in gorečih častilcev. Papež Pij XI. pa je s svojim govorom po radiu iz Rima, v katerem je pozdravil irske katoličane in udeležence, izredno povzdignil vse kongresne svečanosti.

Oktober 1934 je bil 32. mednarodni evharistični kongres v Buenos Airesu v Južni Ameriki. Papeža je na kongresu zastopal nepozabni kardinal Pacelli, poznejši papež Pij XII. S svojo duhovitostjo, izredno ljubeznivostjo in iskreno pobožnostjo je osvojil argentinske katoličane. Kongres je bil pravo zmagoslavje vere, katoliškega prebujenja in navdušenja. Posebno pozornost je zbudilo pri udeležencih skupno obhajilo, ki ga je

prejelo nad 100.000 otrok in prav toliko moških. Kongresa se je udeležilo tudi več slovenskih izseljencev s svojim tedanjim dušnim pastirjem Jožefom Kastelicem, ki se je 10 let pozneje smrtno ponesrečil pod vrhom gore Aconcague.

Na otokih Filipinih je velika večina prebivalcev katoliške vere. V glavnem mestu Filipinov, ki se imenuje Manila, je bil leta 1936 trintrideseti mednarodni evharistični kongres.

V Evropi na Ogrskem v Budimpešti pa je bil leta 1938 34. mednarodni evharistični kongres. Papeža je tudi tukaj zastopal kardinal Pacelli, ki je bil naslednje leto izvoljen za papeža. Na kongres se je vozil po Sloveniji čez Rakek in Ljubljano. Mogočnega in veličastnega mednarodnega evharističnega kongresa v Budimpešti se je udeležilo tudi mnogo Slovencev. Vendar pa so slovesno razpoloženje udeležencev na tem evharističnem kongresu že motili temni oblaki, ki so se tedaj začeli zbirati nad Evropo. Naslednje leto 1939 je že izbruhnila druga svetovna vojna, ki je kar za 14 let prekinila mednarodne evharistične kongrese.

Šele leta 1952 se je v Barceloni na španskem spet vršil 35. mednarodni evharistični kongres. Značilna posebnost tega kongresa je bilo skupno posvečenje 1000 novomašnikov, ki so bili sad dragocene mučeniške krvi. Med komunistično revolucijo je Španija mnogo trpela in prelila mnogo nedolžne krvi. Mnogo duhovnikov, redovnikov in redovnic, pa tudi vernikov je umrlo za Kristusa. Evharistični kongres v Barceloni je bil veličastna izpoved vere v Kristusa, ki je med nami v svetem Rešnjem Telesu in slovesna izjava katoliške Španije, da mu

hoče ostati vedno zvesta. Tega evharističnega kongresa so se udeležilo tudi več slovenskih beguncev.

Braziliija ima med vsemi državami Južne Amerike največ katoliških prebivalcev. Njeno takratno glavno mesto je bilo Río de Janeiro. Tu se je leta 1955 vršil 36. mednarodni evharistični kongres. Dal je mnogo pobud in navodil za pravilno in pravično reševanje socialnega vprašanja, obenem pa opozoril na kršč. ljubezen. Edino ta more rešiti današnjo človeško družbo.

Predzadnji — 37. mednarodni evharistični kongres pa je bil leta 1960 v Monakovem, ki je glavno mesto Bavarske. Udeležilo se ga je veliko slovenskih duhovnikov in vernikov. Kongres so prireditelji sijajno organizirali. Imel je pristni mednarodni značaj. S češčenjem in proslavo svetega Rešnjega Telesa je ta kongres združeval tudi pokoro in pospeševanje katoliških misijonov.

Zadnji — 38. mednarodni evharistični kongres pa bo v Bombaju v Indiji, v deželi, ki je še večinoma poganska, misijonska. Med 400 milijoni Indijcev, ki so še pogani, živi le 6 milijonov katoličanov. Ta evharistični kongres bo tudi Indijcem, ki še niso katoličani, pokazal pravi obraz Cerkve, ki želi, da bi se vsi ljudje zveličali in zahrepeneli po Kristusu, božjem Sinu, ki tudi iz ljubezni do njih prebiva v Zakramentu ljubezni. Če se bo tega kongresa udeležil sveti oče, kakor napovedujejo časopisi, potem bo to le živ dokaz, kako katoliška Cerkve ljubi vse tiste, ki so zunaj nje in kako srčno želi, da bi postali njeni otroci.

GREGOR MALI

Indija, ki je še v pretežni večini poganska, doživlja velike čase. Pričakuje Kristusovega obiska. Od 29. novembra do 6. decembra letos bo v Bombayu 38. mednarodni evharistični kongres.

Pričakujejo nad 100.000 gostov; 20.000 tujih, 80.000 domačih. Za stanovanje Evropejcev je pripravljenih 22 hotelov in 12 ladij. V središču Bombaya je 1700 indijskih družin. Nad 1000 izmed teh ima samo en prostor za stanovanje. V več ko 100 primerih v enem prostoru bivajo dve, celo tri družine. Večina drugih družin pa ima samo dve tri sobe, ki jih hranijo za svoje sorodnike.

Kljub temu indijski katoličani prirejajo mednarodni evharistični kongres. Kaj jih nagiba k temu? Četudi indijska vlada in državna uprava priprave za kongres podpirata, se moramo zavedati, da Cerkev danes v misijonih ne uživa prav nobene politične zaščite. Prav to je zanjo velika milost, ki podpira oznanjevanje evangelija. Če bi Cerkev imela veliko zunanjo moč, bi jo mogli imeti za državo v državi. Zato je indijski kardinal Gracias iz Bombaya na koncilu govoril, da je potrebno vsem ljudem pokazati pravi obraz Cerkve; da je Cerkev družba, ki rešuje današnji svet. Zato ni njen namen, da bi gospodovala, vladala, ampak da služi in da je na razpolago in v pomoč drugim.

Cerkev je v začetku živela od moči Svetega Duha in od božje besede. Gojila je ponižnost in ljubezen. Posnemala je svojega ustanovitelja Jezusa Kristusa, ki je govoril: „Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen.“ Tudi bogoslužje nam ne predočuje toliko Kristusovega zmagoslavja, ampak le bolj njegovo skrivnostno življenje med božjim ljudstvom, ki je na poti v večno domovino. Zato mednarodni evharistični kongresi niso nič več samo prazniki Kristusovega zmagoslavja, ampak so svetovna pozorišča, kjer se katoličani vsega sveta z vsemi svojimi skrbmi in nerešenimi vprašanji zberejo, da bi poglobili in utrdili svojo vero ter vsemu človeštvu dokazali, da Kristus, božji Sin, tudi danes v Cerkvi živi in v njej deluje. Evharistični kongres je živa priča in izraz današnjega življenja Cerkve. Vir njenega življenja pa je zakrament svetega Rešitelja Telesa. Zato pravi papež Pavel VI., da hoče sveta Cerkev z mednarodnim

evharističnim kongresom ves azijski svet opozoriti na Kristusovo navzočnost v svetem Rešnjem Telesu, in mu odkriti neusahljive vrelce nadnaravnega življenja in duhovne moči.

Današnji človek se vedno bolj odtujaše samemu sebi. Le v globini svoje zavesti še nosi spomin na vzvišenost in veličino svojega življenja. Pozablja, da ima v sebi božjo podobo. Tehnika in industrija sta tako vsega osvojili in prevzeli, da misli, da je v njiju rešitev človeške družbe. Današnji ljudje potrebujejo duhovne obnovitve in preporoditve. Toda duhovno preroditi more ljudi samo Bog. „Bog je tisti, ki daje rast,“ pravi sveti Pavel. Bog je tisti, ki duhovno obnavlja in preraja človeštvo. Bog pa je ljubezen. Zato si je že več mednarodnih kongresov izbralo za geslo opomin svetega Pavla: „Živite v ljubezni!“ (Ef 5, 2).

V Indiji je mnogo revščine. Zato potrebuje tudi mnogo krščanske ljubezni. Neka redovna predstojnica je govorila sestram, da bi jih pripravila na evharistični kongres: „Pozabljam na Kristusovo naročilo... Tukaj v Indiji mora biti Cerkev bolj ko kje drugje Cerkev ljubezni. Tukaj res Jezus prebiva med ubogimi. Noče biti samo med svojimi prijatelji, ampak pošilja med nje svoje učence, ki ponavljajo njegove besede: Lačen sem bil in ste mi dali jesti... Če bomo v Indiji pravi učenci učenika Kristusa, ga bodo tudi potniki iz Evrope našli pri nas. Z nami se bodo povezali, se njegovega duha navzeli in ga nesli s seboj domov. Tako bo imel evharistični kongres velik zveličavni vpliv in bo mnogo pripomogel k verski obnovi vsega sveta.“

Cerkev se zaveda svojega vzvišenega poslanstva. Zaveda se tudi, da je ustanovljena zato, da vodi vse ljudi k zveličanju. Zato hoče iti med milijonske množice, ki prebivajo v Aziji in jim hoče prinesiti to, kar je prinesel Kristus nam — resnično ljubezen. Prav to je tudi poslanstvo in namen 38. mednarodnega evharističnega kongresa v indijskem mestu Bombayu.

G. M.

Zaupam v moč razširjenja krščanske luči, ki je teme, prav tako danes kot včeraj, niso sposobne zadušiti.

Ognjen val živega katolicizma gre preko zemlje. Ostalo bo le, kar je zavestno, celotno in živo krščansko. Kar je gnilo in polovičarsko, pa bo propadlo.

Vesoljna in poslednja sodba

Razmišljanju o drugem Kristusovem prihodu naj sledi v tej zadnji letošnji številki naše revije zadnje poglavje iz poslednjih reči, ki nam govori o vesoljni in poslednji sodbi na veliki sodni dan.

Kristus bo drugič prišel na svet z veliko slavo in močjo, ob koncu sveta, sodit žive in mrtve. Tedaj bo človeški rod dočakal konec svojega množenja in razvoja, pa tudi zemlja in nebo bosta v sedanji obliki prešla. Ta konec sveta in človeštva ne bo prišel po naravnih vzrokih, ampak po božji volji. Gotova znamenja — tako smo videli — bodo nannanjala njegov prihod, za dan in uro pa nihče ne ve razen Boga samega. Prišel bo nenadoma in nepričakovano kakor tat.

Človeštvu že zdaj tečejo poslednji časi, ki so se začeli s prvim Kristusovim prihodom na svet. Za vsakega posameznega človeka pa pride konec s smrtjo, za katero tudi ne vemo, ne kdaj ne kje ne kako bo prišla. Takoj po smrti čaka vsakega posebna sodba, pri kateri se odloči njegova večna usoda. Odtod resni opomin sv. pisma: „Pri vseh svojih delih se spominjaj poslednjih reči in vekomaj ne boš grešil“ (Sir 7, 40).

Pred drugim Kristusovim prihodom bodo vsi ljudje vstali v svojih telesih — o tej verski resnici smo razmišljali v aprilski številki.

Na sodni dan bo Kristus kot vrhovni sodnik razglasil svoj končni sodni rek

nad vsemi ljudmi vseh časov in ta se bo v tistem trenutku tudi izvršil in bo ostal za večno nespremenjen: „Pravični pojdejo v večno življenje, grešniki pa v večno pogubljenje“ (Mt 25, 46). To bo tedaj vesoljna, pa tudi poslednja sodba.

Razodeta resnica

Kakor drugi Kristusov prihod je tudi resnica o vesoljni in poslednji sodbi od Boga razodeta in spada zato med temeljne nauke katoliške veroizpovedi.

Dokazov zanjo je v svetem pismu prav veliko. Že Stara zaveza napoveduje na mnogih mestih ta poslednji dan v pretresljivih podobah in izrazih. Pri preroku Joelu sam Bog takole govori: „Glej, v tistih dneh in v tistem času bom izbral narode in jih bom peljal v dolino Jozafat... Tisti čas bodo na nebu in na zemlji velika znamenja...; sonce se bo spremenilo v temo, luna v kri, ko pride Gospodov dan, veliki in strahotni“ (pgl. 3). Prerok Sofonija piše: „...Vse bom pobral s površja zemlje, govori Gospod, pobral bom ljudi in živali, da, iztrebil bom ljudi s površja zemlje... Turoben je glas Gospodovega dneva, celo junak ob njem vpije. Ta dan je dan srda, dan stiske in tesnobe, dan razdejanja in razvalin, dan temine in mraka... V ognju Gospodovega srda bo povžita vsa zemlja, zakaj napravil bo nagel konec vsem prebivalcem zemlje... Išcite pravičnost in ponižnost, morebiti

se skrijete ob dnevu Gospodove jeze“ (1. pogl.). Kot vidimo so te napovedi preroka Sofonije navdušile pesnika, ki je zložil posmrtno pesnitev: Dies irae — strašen dan bo dan plačila...

Preroki stare zaveze so bili, kakor prvi kristjani, prepričani, da je sodni dan blizu. Gledali so ga povezanega s prvim Kristusovim prihodom, ko se je dejansko sodba nad svetom začela. Sam Kristus pravi: „Za sodbo sem prišel na svet“ (Jan 3, 18). Sodni dan bo le zaključil in potrdil božje sodbe, ki jih človeštvo doživlja v svoji zgodovini.

V Novi zavezi nam o sodnem dnevu jasno govori Kristus sam: „Ko pride Sin človekov v svoji slavi in vsi angeli z njim, takrat bo sédel na prestol svojega veličastva. In zbrali se bodo pred njim vsi narodi, in ločil jih bo narazen, kakor loči pastir ovce od kozlov; in postavil bo ovce na svojo desnico, kozle pa na levo. Tedaj poreče Kralj tistim, ki bodo na njegovi desnici: ‘Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, prejmite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta!’ In poreče tudi tistim na levi: ‘Proč izpred mene, prekleti, v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom!’...“ (Mt 25. pogl.).

Preroške in Jezusove napovedi povzamejo apostoli v svojo pridigo in oznanjajo drugi Kristusov prihod in vesoljno sodbo kot nekaj popolnoma gotovega in neizbežnega. Ob spreobrnjenju rimskega stotnika Kornelija v Cezareji govori sveti Peter o Kristusovem življenju in delu, o njegovi smrti in vstajenju in dodaja: „Naročil nam je, naj ljudstvu oznanjamo in pričamo, da je on tisti, ki ga je Bog določil za sodnika živih in mrtvih“ (Apd 10, 42). Sveti Pavel pridiga nevernim grškim učencem v Ate-

nah: „Bog oznanja ljudem, da naj vsi povsod delajo pokoro; zakaj določil je dan, ko bo v pravičnosti sodil vesoljni svet, po možu, ki ga je v to odločil; in da bi mogli vsi vanj verovati, ga je obudil od mrtvih“ (Apd 17, 31). Apostol Juda omenja v svojem listu, namenjenem vesoljni Cerkvi, prerokbo očaka Henoha, sedmega za Adamom, ki ga iz naših letošnjih razmišljanj že poznamo, ki je takole prerokoval: „Glej, pride Gospod s tisoči svojih svetih, da sodi vse in dokaže krivdo vsem brezbožnikom v vseh njihovih brezbožnih delih, ki so jih zagrešili, in v vsem, kar so brezbožni grešniki trdo govorili zoper njega“ (v 15). Pretresljiva so tozadevna videanja sv. Janeza v Razodetju: „In videl sem: nastal je velik potres, sonce je postalo črno kakor žimnata raševina, mesec je ves postal kakor kri, in zvezde neba so padale na zemljo, kakor odmeta smokva svoje nezrelo sadje, kadar jo stresa velik vihar; in nebo se je odmaknilo kakor knjiga, ki se zvije, in vse gore in vsi otoki so se premaknili s svojih mest. In kralji zemlje in velikaši in poveljniki in oogatini in mogočniki ter vsi sužnji in svobodni so se poskrili v votline in med gorske pečine ter govore goram in pečinam: ‘Padite na nas in nas skrijte pred obličjem sedečega na prestolu in pred jezo Jagnjetovo’; kajti prišel je veliki dan njune jeze, in kdo more obstati... In videl sem velik bel prestol in njega, ki je sedel na njem; izpred njegovega obličja sta zginila zemlja in nebo in zanju ni bilo več mesta. In videl sem umrle, velike in majhne, ki so stali pred prestolom. In odprle so se knjige, odprla se je knjiga življenja. In sojeni so bili rajni po tem, kar je zapisano v knjigah, po svojih delih...“ (6, 12-17 in 20, 11-13).

Te preroške besede se nanašajo na vesoljni svet in na vse človeštvo. Apostoli pa ne opustijo, da ne bi tozadevno opominjali tudi vsakega posameznega vernika. Sveti Pavel piše: „Vsi bomo stopili pred sodni stol božji in vsak izmed nas bo zase odgovor dajal Bogu“ (Rim 14, 11-12). „Mi vsi se moramo prikazati pred sodnim stolom Kristusovim, da sleherni prejme po tem, kar je v telesu delal, dobro ali hudo“ (2 Kor 5, 10). Ti apostolovi opomini se sicer lahko obračajo že na posebno sodbo, vendar je v njih potrjen gotov odnos do vesoljne sodbe na sodni dan, ko bomo vsi zbrani pred Kristusom sodnikom in se bodo razodela vsa naša dela. Tedaj „bo Bog sodil tajne človeštva po Jezusu Kristusu“ (Rim 2, 16).

Ker je tedaj ta verska resnica tako jasno in določno razodeta v svetem pismu, zato jo sveta Cerkev neprenehoma svetu oznanja, oprta na sveto pismo in najstarejše ustno izročilo. V veroizpovedi, ki se pripisuje sv. Atanaziju, se moli: „Jezus Kristus je šel v nebesa in sedi na desnici Boga, Očeta vsemogóčnega, odkoder bo prišel soditi žive in mrtve. Za njegov prihod bodo morali vstati vsi ljudje s svojimi telesi in dati odgovor o svojih delih. In kateri so delali dobro, pojdejo v večno življenje, kateri pa hudo, v večni ogenj.“ Zaključne besede se glase: „To je katoliška vera in tisti, ki jê zvesto in trdno ne veruje, se ne bo mogel zveličati.“

Posomeznosti vesoljne sodbe

Iz navedenih besed sv. pisma in iz nauka svete Cerkve sledi, da bo sodnik pri splošni sodbi Kristus, učlovečeni božji Sin in Odrešenik sveta; njemu je

Oče vso sodbo izročil, ker je Sin človekov (Jan 5, 28).

Sojeni bodo vsi ljudje, živi in mrtvi. Te zadnje besede se lahko na splošno razumejo, da vsi tisti, ki so že umrli in tisti, ki bodo doživeli konec sveta in bodo umrli šele tedaj; ali pa tudi v že nekoč omenjenem smislu svetega Pavla, po katerem morda pravični na sodni dan ne bodo umrli, ampak bodo šli živi in spremenjeni Kristusu naproti.

Ali bo pri sodbi pričujoča tudi Devica Marija? Prav gotovo, a ne zato, da bi bila sojena, ko se nikoli v ničemur ni pregrešila, marveč da bo s Kristusom priznana in počeščena po vesoljnem človeškem rodu.

Prav tako mislijo teologi glede nedolžnih otrok, ki so umrli v posvečujoči božji milosti. Prišli bodo k sodbi, da vidijo Kristusovo slavo in moč — tako pravi sveti Tomaž. Kaj pa oni, ki so umrli v izvirnem grehu, pa brez greha? Sveti Tomaž in z njim nekateri drugi teologi so mnenja, da bodo navzoči tudi ti, zato, da spoznajo pravičnost svoje sodbe in usode. Spet drugi pa so mnenja, da jim bo Bog prihod k sodbi spregledal, da ne bi trpeli zaradi spomina na Kristusovo in blaženih slavo in lepoto. So pa v novih časih mnogi teologi, ki mislijo, da Bog take v svoji neskončni dobroti na poseben način posveti in zveliča. Svoj čas smo to mnenje že omenili, z opombo, da sveta Cerkev glede njega še ni nič dokončnega izjavila.

Sveti Pavel pravi, da bodo sojeni tudi angeli (1 Kor 6, 3). Dobri pač v svoje priznanje, hudobni v svojo obsodbo.

Kristus pravi apostolom, da bodo z

njim sedeli na prestolih in sodili dvanajstere Izraelove rodove (Lk 22, 30). Sveti Pavel obljublja isto čast zvestim vernikom v Kristusu: „Ali ne veste, da bodo sveti sodili svet? Ne veste li, da bomo sodili angele, kaj šele stvari vsakdanjega življenja?“ (1 Kor 6, 2-3). Po eni strani bodo vsi ti sojeni z vsemi drugimi ljudmi, po drugi pa bodo s Kristusom tudi sodili hudobne duhove, nevernike in brezbožnike. Nepopisna bo tedaj čast onih, ki so Kristusu vdani in zvesti.

Kaj bo predmet vesoljne sodbe? Kot smo videli iz Kristusovih in apostolskih izjav, vsa človeška dela, dobra in huda, torej vse človeško življenje. Najprej vse misli, kakor piše sveti Pavel: „Ničesar ne sodite pred časom, dokler ne pride Gospod, ki bo tudi osvetlil, kar je v temi skritega in bo razodel misli src“ (1 Kor 4, 5). Po Jezusovi izjavi tudi besede: „Povem vam, da bodo za vsako prazno besedo, ki jo ljudje izgovoré, dajali odgovor na sodni dan. Po svojih besedah boš namreč opravičen, in po svojih besedah boš obsojen“ (Mt 12, 36-37). Zatem seveda vsa dejanja: „Na dan jeze se bo razodela pravična sodba Boga, ki bo povrnil vsakemu po njegovih delih“ (Rim 2, 6). Tudi opustitve dobrega bodo prišle v sodbo: „Kdor ume dobro delati, pa ne dela, ima greh“ (Jak 4, 17).

Po Jezusovi prerokbi o vesoljni sodbi bodo glavni predmet dela usmiljenja. S tem pa ni rečeno, da bi druga dela ne prišla v sodbo, saj so v zapovedi (Mt 22, 40). Da pa je Jezus v svoji napovedi prav dela krščanskega usmiljenja postavil na prvo mesto, je hotel s tem poudariti, da krščanstvo je in mora biti v prvi vrsti vera ljubezni. Kdor od odraslih pride pred sodnika brez del

usmiljene ljubezni, zanj ne bo rešitve: „Česar niste storili kateremu izmed teh najmanjših, tudi meni niste storili“ (Mt 25, 45).

Kako bo sodba razodeta? Prav verjetno s posebnim odkritjem vesti, da bo vsak v sebi in v vseh drugih spoznal dobro in hudo. To spoznanje bo tisti dan vsemogočni in vsevedni Bog omogočil vsem, in v tem vidijo teologi pomen odpiranja knjig in knjige življenja, o čemur govori sveti Janez. Vse se bo razodelo in spoznalo v enem samem trenutku, brez sodnega procesa. Tedaj se pravični svojih grehov ne bodo več sramovali, ampak bodo peli hvalo božjemu usmiljenju, ki jim je pomagalo, da so se jih rešili. Hudobneži pa bodo v nepopisnem strahu, sramu in obupu klicali: „Motili smo se... (Na potih hudobije in pregrehe smo se utrudili, Gospodove poti pa nismo spoznali. Kaj nam je pomagala prevzetnost, in kaj nam je prineslo bogastvo z bahavostjo? Vse to je prešlo kakor senca, mi pa smo v svoji hudobiji ugonobljeni“ (Modr 5).

Kje se bo izvršila poslednja sodba? Iz razodetja sledi, da na zemlji. Tam, kjer se je življenju človeškega rodu začelo in razvijalo, tam naj se tudi zaključí. In kakor je bil Kristus na zemlji ponižan, zaničevan in zavržen, tako naj tudi tu prejme svojo slavo in čast. O kraju samem pa Kristus ni ničesar povedal. Vsekakor je pobožno mnenje, razširjeno že od 4. stoletja dalje, da se bo vesoljna sodba izvršila v dolini Jozafat, blizu Jeruzalema, kakor smo videli, da napoveduje prerok Joel. Ali teologi pravijo, da je ime Jozafat, ki pomeni Bog naj sodi, le simbolično ime za kraj sodbe, ki nam ni razodet. Teolog Palmieri prav pravi glede tega: „Prav

nič ni potrebno, da o tem razmišljamo, ko homo enkrat vse na lastne oči videli. Zato rešitev tega vprašanja odložimo na oni dan.“

Sodba narodov

Ko bodo sojeni vsi ljudje vseh časov, ali bodo sojeni tudi narodi? Mnenje teologov je, da se bo to zgodilo. Jezus sam napoveduje, da se bodo pred njegovim sodnim stolom zbrali vsi narodi. Vesoljna sodba bo imela pač splošen, vesoljen značaj, kakor ima posebna oseben značaj. V življenju človeštva pa so prav narodi nosilci idej, naprav, ustanov in zgodovinskih odločitev. Oni vodijo pod božjim nadzorstvom tek zgodovine. In vsa človeška zgodovina ni drugega kot približevanje narodov in rodov k Bogu, oziroma njihovo oddaljevanje od njega. Na sodni dan se bo tedaj razodelo, ali so narodi izpolnili poslanstvo, ki jim ga je Bog zaupal, in v kakšni meri so to izvršili. Pred očmi vsega sveta bo tedaj razodeta njihova čast, ali njihova sramota, njihov večnostni uspeh, ali polom — vse to v večem spomin. Narodi kot taki sicer ne gredo v nebesa ne v pekel, živeli pa bodo v svojem spominu, častnem ali sramotnem, na enem in drugem kraju, v ljudeh, ki so jim v zgodovini pripadali. In tako se bo zgodilo, da bo slava pravičnih večja, ako so pripadali gotovemu zvestemu narodu, in še večja, ako so se v nevrednem narodu posvetili; prav tako bo obratno s pogubljenimi, ki jih bo v sramoto spremljal spomin nevrednega naroda, ali pa pekoča vest in sram, da so se v dobrem narodu pogubili.

Upravičenost vesoljne sodbe

Kot je bilo že ponovno omenjeno, se po nauku Cerkve večna usoda vsakega

človeka odloči že pri posebni sodbi, ki se izvrši takoj po sodbi. Ta sodba je dokončna in nespremenljiva in ne bo pri vesoljni sodbi ne popravljena ne preklicana. Iz tega razloga bi utegnil kdo misliti, da vesoljna sodba pravzaprav ni potrebna. Ali že smo omenili, da ima posebna sodba osebni značaj in zanjo vedo samo prizadeti. Vesoljna sodba pa bo imela javen in vesoljen značaj; izvršila se bo pred očmi vsega sveta in bodo v njej vse prejšnje božje sodbe opravičene, utemeljene in za večno potrjene. S tega pogleda se nam odkrivajo razlogi, ki govore za njeno nujnost in upravičenost.

S strani Boga bo tedaj pred vesoljnim svetom odkrita in potrjena njegova pravičnost in svetost, njegova dobrot, ljubezen in usmiljenje. Pred vsemi bo odkrita upravičenost vseh njegovih sodb in ukrepov, ki so se izvršili v teku človeške zgodovine in so za večino često ostali nerazumljiva skrivnost, celo na videz neprimerni in neutemeljeni. Tedaj bo ves svet spoznal, da je Bog vedno in v vseh slučajih dobro mislil in pravilno ravnal. Pred vsemi bo opravičena božja previdnost, s katero je Bog vodil usodo posameznikov, narodov in vsega človeštva. Tedaj se bo zgodovina sveta, človeštva in Cerkve pokazala v svoji pravi, resnični podobi in vsi bomo spoznali, kakšen je bil v njej delež posameznikov in narodov. Odkrite bodo vse težnje, vse ustanove, vsa politika. Prav glede te zadnje se v svetu malo resničnega in gotovega pove in zve. Tedaj bodo pred očmi vseh odkriti vsi nameni in načrti, vse, tudi najbolj skrite misli tistih, ki so v zgodovini vodili usodo narodov in držav. Spoznan in odkrit bo pred vsemi vpliv satana in njegovih angelov in zaveznikov v teku časov; nji-

hova borba proti Bogu in Cerkvi in razlogi, ki so Boga vodili, da je to njihovo početje dopuščal. Tedaj bo vsem vse jasno in bodo izginili vsi dvomi in vsi pomisleki, ki v življenju tako pogosto mučijo srca vernih in zvestih. Bog bo spoznan, opravičen in priznan po vseh v vseh svojih neskončnih popolnostih — nihče mu v ničemer ne bo mogel ugovarjati.

S strani Kristusa sta njegov drugi prihod in vesoljna sodba naravnost nujna. Kako majhno je sorazmerno priznanje, ki ga je Kristus prejel v življenju in ga prejema v teku zgodovine. Kako velika je nasprotno mera poniževanja, prezira, zaničevanja in preganjanja, ki jih je bil deležen sam, njegova Cerkev, njegovi verniki. Na sodni dan pa bo priznan od vseh kot najvišji kralj, kot najvišji sodnik, proti kateremu ni ugovora ne priziva. Tedaj, ko se bo prikazalo na nebu njegovo znamenje, kraljeva zastava svetega Križa, in bo prihajal na oblakih neba, vsem viđen, v nepopisni slavi, tedaj bodo zajokali vsi rodovi: zveličani iz veselja in nepopisnega zadošččenja, pogubljeni iz groze in obupa (Mt 24, 30). Tedaj bodo popravljene vse sramote in krivice, ki so bile v teku časov prizadete njemu, njegovi Cerkvi, njegovim vernikom. Vsi bodo pred Kristusom klonili, vsi ga bodo počastili, dobri v nepopisnem navdušenju, hudobni duh in njegov tabor pa v spoznanju svoje popolne odvisnosti in nemoči pred njim. To bo zares dan največje in končne Kristusove slave na zemlji, ki je bila priča njegovega učlovečenja, njegovega ponižnega življenja kakor v napoved tega velikega dne tudi in dela, njegovega trpljenja in smrti, pa njegovega vstajenja in vnebohoda.

Kakor glede Boga in Kristusa pa je

vesoljna sodba potrebna in upravičena tudi glede človeštva. Tedaj bodo pred vsem svetom odkrite, opravičene in potrjene posebne sodbe vsakega posameznika in vseh ljudi. Razodeta bodo vsakogar doba in slaba dela, delež, ki ga je imel in izvršil ne le kot posameznik, ampak tudi kot član družine, naroda, Cerkve, človeške družbe. Tedaj se bo v polni meri uresničila Kristusova beseda, da „ni namreč nič skritega, kar se ne bi razodelo in tajnega, kar se nebi zvedelo“ (Mt 10, 26). To razodetje pa bo dobrim le v veselje. Nihče jih tedaj ne bo tožil, nihče jih ne bo upal obsoditi (Rim 8, 32). Pravični bodo tedaj v polni sreči doživljali uresničenje prelepih Pavlovih besed: „Tistim, ki Boga ljubijo, vse pripomore k dobremu, njim, ki so po njegovem sklepu poklicani“ (Rim 8, 28). Grešniki pa bodo tedaj pred vsem svetom razgaljeni, ponižani, osramočeni, obsojeni in večno zavrženi.

Novo nebo in nova zemlja

Ko Kristus napoveduje svoj drugi prihod k sodbi, pravi, da se bo tedaj izvršilo prerojenje sveta (Mt 19, 28). Iz teh Gospodovih besed sledi, da bo ta svet v sedanji obliki prešel, da pa ne bo uničen, ampak prerojen in prenovljen. Bog je to že v Stari zavezi napovedal: „Glej, ustvarim novo nebo in novo zemljo, o prejšnjem pa ne bo več spomina in ne pride več na misel.“ (Iz 65, 17). V Novi zavezi najdemo to napoved na več mestih. Sveti Peter napoveduje konec tega sveta v ognju, pa tudi prihod novega: „Čakamo pa po božji obljubi novih nebes in nove zemlje, kjer prebiva pravičnost“ (II, 3, 13). Sveti Pavel piše Rimljanom o končnem odrešenju in povečanju vsega stvarstva, ki zdaj vzdri-

huje in trpi kakor v porodnih bolečinah (8, 19-22). V Razodetju pa piše sveti Janez: „In videl sem novo nebo in novo zemljo. Zakaj prvo nebo in prva zemlja sta prešla in morja ni več“ (21, 1).

Besede sv. pisma najdejo svoj odmev v izročilu in nauku Cerkve. Sveti Ciril jeruzalemski pravi: „Ta svet bo prešel, ali ustvarjen bo na novo. Prešel bo ta svet, da bo ustvarjen lepši.“ Sveti Bazilij takole razlaga misel sv. Pavla: „Vse telesno stvarstvo se bo z nami spremenilo.“ Sveti Hieronim pa pravi v razlagi besed sv. Petra: „Apostol ne pravi, da bomo videli popolnoma drugo nebo in drugo zemljo, ampak staro v boljše spremenjeno.“

Primernost in upravičenost tega svetovnega preropenja katoliška teologija takole utemeljuje: Svet je bil po Bogu ustvarjen zaradi človeka, ki naj bi v njem živel v miru in sreči: Po grehu pa je vse stvarstvo zapadlo prekletstvu, pod katerim neprestano vzdihuje in trpi. Kakor pa je bil človek po Kristusu odrešen in se mu je odprla pot do povelečanja, tako gre tudi stvarstvo svojemu povelečanju naproti. Življenje narave in človeka gre zdaj skozi trpljenje in smrt, kakor nekoč življenje Kristusa, ki je glava in težišče vesoljstva. Njegovo vstajenje in povelečanje pa je poroštvo za naše in vsega stvarstva povelečanje. Ta preropeni in povelečani svet bo odgo-varjal povelečanemu stanju vstalega

Kristusa in od mrtvih vstalih pravičnih. Tyoril bo del končnega božjega kraljestva, kjer bodo zveličani s svojimi povelečanimi telesi in čuti uživali del svoje drugotne večne blaženosti, na krajih, kjer so nekdanj vztrajali v svojih preskušnjah, garali in trpeli in morda mučeniško umrli. Sveti Izidor seviljski pravi glede tega: „Za nova telesa bo ustvarjena nova zemlja, kar pomeni, da bo sedanja podoba naše duhve spremenjena; prešla bo v neko duhovno stanje in se od tedaj ne bo spreminjala.“ Nad vsem in v vsem pa bo vladal Bog s svojo neskončno resnico, lepoto in dobroto.

+

Tako smo prišli s svojimi razmišljanji o usodi sveta in človeštva do konca, in to v adventnem času, ko se s sveto Cerkvijo pripravljamo na spominsko praznovanje prvega Kristusovega prihoda v sveti noči. Ta njegov prihod je bil v milosti in ljubezni in dokler nam je še na tem svetu živeti, nam je Bog z vso svojo očetovsko dobroto in usmiljenjem vedno blizu. Vztrajajmo torej zvesti v veri, upanju in ljubezni, potrpežljivo v težavah in preskušnjah življenja, da „če s Kristusom tukaj trpimo, se bomo tudi v razodetju njegovega veličastva veselili in radovali“ (1 Petr 4, 13).

ALOJZIJ KOŠMERLJ

ali so bili očaki res tako stari?

Po opisu stvarjenja, izvirnega greha in njegovih posledic potegne svetopisemski pisatelj črto skozi dolga stoletja prav do vesoljnega potopa. Pri tem opisu najdemo tri težja vprašanja: izredno visoko starost očakov, Henohov odhod s tega sveta in tovarišijo božjih otrok s človeškimi hčerami.

Kako naj razumemo to troje?

Visoka starost očakov

Od Kajna in Abela pa do vesoljnega potopa naj bi živelo vsega skupaj deset očakov, katerih vsak je doživel izredno starost: najmlajši med njimi 365 let, najstarejših šest čez 900 let.

Te številke so za naše pojme neverjetne. To nam potrjujejo tudi znanstvene raziskave, ki ugotavljajo, da je bila zaradi trdih življenjskih pogojev umrljivost prvotnih ljudi velika in so komaj kdaj presegli štirideset let.

Tudi drugi razlogi nam narekujejo, naj ne jemljemo omenjenih številk dobesedno. Nekatere številke same so že neverjetne kot n. pr. 365, kot je dni v letu, ali 777. Tudi število deset, našteva namreč deset očakov, je simbolično: pomeni neko polnost. Ker pisatelj Kajnitov niti ne omenja, ampak se spušča le po verigi Setitov do Noeta in Abrahama, je vidno, da je sestava poročila umetna in shematična. Podobne rodovnike je najti tudi v drugih vzhodnih slovstvih, samo da najdemo tam še višje številke. Po nekem takem seznamu je bilo predpotopnih babilonskih kraljev deset, živeli so pa vsi skupaj nič manj kot 432.000 let. Celo v polni zgodovinski dobi kot je izraelska monarhija, vidimo, da svetopisemski pisatelji številke načrtno pretiravajo, da naredijo s svojim verskim naukom večji vtis.

Gre za posebno literarno vrsto, ki je danes ne poznamo. Zanimiv je primer uporabe te vrste pri evangelistu Mateju, ki napolni v Kristusovem rodovniku s po 14 imeni dobo od Abrahama do Davida, od Davida do sužnosti in od sužnosti do Kristusa. Pri tem je zanimivo, da navede v vsaki od treh dob prav 14 imen, kajti število 14, izraženo s hebrejskimi črkami da ime David. Potem pa to, da je v treh različno dolgih dobah enako imen: saj so omenjene dobe trajale 8, 4 in 6 stoletij.

Iz povedanega je jasno, da je bila simbolična uporaba števil v starih časih na vzhodu v navadi in torej v skladu z zgodovinskim pojmovanjem. Nastane vprašanje, kako je prišlo do tako visokih števil pri starosti očakov, in kaj je hotel z njimi svetopisemski pisatelj povedati.

Pisatelj je našel te visoke številke v ljudskem izročilu. Ljudje so vedeli,

de je človeštvo že zelo staro, pa so imena in rodovnike, ki so jih dobili od prednikov, podaljševali, da bi bila sklenjena veriga do prvega človeka. Svetopisemski pisatelj navede to ljudsko mnenje, kot ga je našel. Življenje teh edino znanih oseb v zgodovini še podaljša. Tako početje mu je v skladu s tedanjim pojmovanjem zgodovine dovoljeno. S tem hoče namreč zapreti pot domišljiji, ki je pri drugih narodih polnila predzgodovino z bajeslovnimi bitji. Navedena imena ne kažejo toliko časovno oddaljenost med posamezniki kot pot, po kateri prehaja obljuba Odrašenika od raja do izraelskega naroda.

Pri vsem tem pa ni verski smisel poročila, za katerega predvsem gre, prav nič okrnjen. V rodovniku Bogu zvestih setitov je izražena resnica, da se ljudje niso nikoli popolnoma izneverili Bogu.

Henohov odhod s sveta

O Henohu pove svetô pismo, da je „hodil z Bogom in ni ga bilo več, kajti Bog ga je vzel.“ Isto ponovi Sirahova knjiga: „Henoh je hodil z Gospodom in je bil vzet, poučen zgled za vse rodove“ (44, 16). In pa sv. Pavel v listu Hebrejcem: „Po veri je bil Henoh prenesen, da ni videl smrti; in ni ga bilo najti, ker ga je Bog prenesel“ (11, 5).

Ali je Henohov odhod s tega sveta opisan z besedami „Bog ga je vzel“ zato, ker je bil posebej Bogu zvest, ali pa naj bi bil tako opisan zaradi posebne ločitve s sveta, ne vemo. Možno bi bilo prvo. V tem primeru bi bile Pavlove besede Hebrejcem, da Henoh ni videl smrti in ga ni bilo najti, le navedba judovske vere.

Henohov odhod s sveta, kakor tudi Elijev, je bil povod za vero, da se bosta oba vrnila pred Mesijevim prihodom in na koncu sveta. Kristus je povedal, da je Elija že prišel v osebi Janeza Krstnika. V primeru Henoha in Elije, se zdi, da svetopisemski pisatelj poroča o mišljenju ljudi glede skrivnostnega odhoda tako pravičnega moža in tako izrednega preroka.

Božji sinovi

Kot uvod v pripoved o vesoljnem potopu pravi sveto pismo: „Tiste dni so bili velikani na zemlji — in tudi pozneje —, ko so božji sinovi zahajali k človeškim hčeram in so jim rodile; to so junaki, sloveči možje iz starodavne dobe. Videl je torej Gospod, da je hudobija ljudi na zemlji velika...“

Svetopisemski pisatelj bo opisal božjo kazen potopa, zato mora prej naslikati moralno pokvaro ljudi. Namen pisatelja je, opravičiti božje postopanje in dati moralni nauk, da z njim Bog kaznuje pokvarjeno človeštvo. V ljudskem zakladu najde legendo o velikanih, ki naj bi bili rojeni iz zveze med umrljivimi ljudmi in nebeškimi bitji. Ker mu ta lepo služi za naslikanje človeške pokvarjenosti, jo vključi v pripoved, ne da bi jo zgodovinsko ocenil. Vsebinsko takega svetopisemskega citata je treba meriti po glavnem pisateljevem namenu, v tem primeru, po opravičenju potopa kot kazni pokvarjenega človeštva.

B. R.

„Kaj naj katoličan sodi o predzakonskem zdravniškem pregledu? Ga Cerkev priporoča ali pa celo naroča? Kaj pa če država vsem bodočim zakoncem naloži dolžnost, da se pred poroko podvržejo takšnemu pregledu, so jo ti dolžni ubogati? Osebo sem mnenja, naj bi se vsak zaročni par dosti zgodaj pred nameravano poroko dal zdravniško pregledati. Poznam zakone, ki jim je žal, da niso tako ravnali. Na ta način bi si prihranili neprijetna presenečenja, ki so zanja zvedeli, ko je bilo že prepozno...“

Vaše vprašanje je zelo aktualno in žal še ne zadosti razčiščeno. Predzakonski zdravniški pregled je stvar, ki mora zanimati ne le fanta in dekleta, ki se nameravata poročiti, temveč tudi vse tiste, ki jim je na tem, da bo družba imela srečne zakone in zdrave družine. Zato se s tem vprašanjem danes bavijo tudi javne ustanove in celo parlamenti.

Katoličan bo o tem problemu sodil nekako takole:

1. Zaročena imata težko moralno dolžnost, da drug drugemu iskreno odkrijeta morebitne bolezni, nedostatke in slabosti, tako telesne kot duševne. Vsako zavestno molčanje takšnih okoliščin, tudi če se skuša opravičiti z neko napačno sramežljivostjo, pomeni krivico nasproti drugemu zaročencu in morebitnemu potomstvu, ki bo lahko žrtev takšnega neodgovornega ravnanja. Tako se npr. tuberkulozen ali na srcu bolan za-

ročencem ne sme poročiti, ne da bi prej obvestil o tem svojo zaročenko. Isto velja seveda za vse podobne resne bolezni in pomanjkljivosti, o katerih en zaročenec po pameti in vesti sodi, da jih mora drugi poznati, predno stopi v zakon z njim.

2. Zaročencema se poleg tega resno svetuje, da se zadosti zgodaj pred nameravano poroko podvržeta temeljitemu predzakonskemu zdravniškemu pregledu. Zdravniku je seveda treba povedati, za kakšne vrste pregled gre. Dasta naj si izstavi tozadevna zdravniška spričevala, ki si jih nato drug drugemu pokažeta. Predzakonski zdravniški pregled ima namen poleg splošnega zdravstvenega stanja zlasti ugotoviti morebitne bolezni, za katere sama ne moreta vedeti, in okvare na spolnem organizmu. Te so lahko takšne narave, da sploh onemogočajo sklenitev veljavnega zakona ali pa vsaj otežkočavajo urejeno zakonsko življenje. Res je sicer, da tudi zdravnik ne bo mogel vedno vsega odkriti in zato tudi ne dati absolutnega zagotovila v tem pogledu. A danes je medicinska veda že toliko napredovala, da je takšen pregled nedvomno velike vrednosti za bodoča zakonca. Tako bo resen zdravnik brez težav lahko ugotovil morebitne spolne bolezni, nevarnost za njih prenos na sozakonca in potomstvo ter povedal, kakšni so izgledi za ozdravljenje. Enako bo v mnogih primerih lahko napovedal, da ne bo možen

normalen porod. Pogosto ju bo zdravnik lahko tudi zagotovil, da ni nobene vidne ovire, da bi njun zakon ne mogel imeti otrok. Zato in podobno bo največkrat zakoncema samima nemogoče vedeti, in vendar — kdo ne vidi, kako važno je, da to zvesta, predno si dasta končno besedo.

3. Cerkev predzakonskega zdravniškega pregleda ne ukazuje, vsaj ne na splošno, pač pa zelo priporoča in mnogokje tudi sama pospešuje ustanavljanje specialnih konzultorijev za bodoče zakonce. V teh konzultorijih naj bi zaročenci dobili ves potreben pouk in navodila za zakonsko življenje, zlasti pa naj bi se jim nudila možnost natančnega predzakonskega zdravniškega pregleda. Cerkev želi, naj bi vsaj večje fare imele vsaka svoj konzultorij te vrste. Dokler pa tega ni, naj bi se prirejali vsaj pogostni tečaji za zakonski pouk.

4. Državi načelno ne moremo odrekati pravice, da svojim državljanom ukaže predzakonski zdravniški pregled in bodočima zakoncema naloži dolžnost, da si pred poroko drug drugemu pokazeta tozadevna zdravniška spričevala. Če kje takšen državni zakon že obstaja, so se mu tudi katoličani v vesti dolžni pokoravati. Pogoj je seveda, da se pri teh pregledih zdravniki ne poslužujejo moralno nedovoljenih sredstev. Država s tem zakonom skrbi za občno blaginjo, hkrati pa zavaruje tudi pravice in svobodo posameznih državljanov. Praktično bo pa takšna zakonodaja le redko učinkovita, kajti ljudje na splošno ne trpijo, da bi javna oblast posegala v to delikatno in intimno sfero njihovega osebnega življenja. Po drugi strani obstaja pa tudi nevarnost, da bodo mnogi zakoni obšli ali pa da državni konzultoriji ne

bi postopali s tistim čutom odgovornosti, kot ga to področje zahteva. Zato je praktično mnogo bolje, če se zaročenci s primernim poukom in moralno vzgojo navajajo k temu, da se bodo sami prostovoljno podvrgli predzakonskemu zdravniškemu pregledu.

5. Absolutno bi pa presegalo pravico in pristojnost države, če bi hotela prepovedati zakon tistim, na katerih je zdravnik na takšnem od države ukazanem pregledu ugotovil kakšno težko ali celo nevarno bolezen. Tako daleč državna oblast ne sega. Država bi smela zabraniti zakon le tistim, ki jim manjka pogojev za sklenitev veljavnega zakona. V tem primeru bi namreč zabranila le to, kar je že po naravnem pravu prepovedano in nemogoče. V vseh drugih primerih bi pa tozadevne državne prepovedi ne imele nobene moralne obveznosti, ker bi kratile človeku eno od najbolj osnovnih in neodtujljivih osebnih pravic. Bolnim, duševno zaostalim in dedno obremenjenim naj bi država pač svetovala, da naj se ne poročajo. Ravno tako jih bo zdravnik lahko spomnil na morebitno moralno dolžnost, da ne stopajo v zakon. Zabraniti jim tega ne morejo, kajti tudi bolni ljudje imajo pravico do zakona, če so le o svojih boleznih in nedostatkih zadostno informirali bodočega zakonskega druga.

Sreča zakonskega in družinskega življenja je ne — nazadnje odvisna tudi od zdravja zakoncev. Zato storita lepo dejanje kreposti zaročenca, ki se iz medsebojne ljubezni ter čuta odgovornosti za morebitno potomstvo pred poroko podvržeta resnemu zakonskemu pregledu.

p. ALOJZIJ KUKOVICA, S. J.

Letos, 18. februarja, je minilo štiristo let, odkar je umrl Michelangelo Buonarroti, kipar, slikar, arhitekt in pesnik, največji katoliški upodabljač in umetnik vseh časov in rečemo lahko, da največji umetnik sploh vseh časov. Zavedam se pomena „največji“ in to zlasti v umetnosti, kjer so okusi samovoljni ali vsaj individualni in sodbe različne.

Michelangelo je imel sloves prvenstva že v svojem času, a pozneje precej časa ne. V prejšnjem, 19. stoletju, so nekateri višje cenili Lionarda da Vinci, zlasti pa Rafaela. Še v mojih otroških letih sem dostikrat slišal, da je bil največji umetnik krščanske dobe Rafael Sanzio. Toda z nastopom moderne umetnosti, impresionizma, je dobil sloves prvenstva spet Michelangelo. Slišal sem večkrat govoriti naše pokojne impresioniste o njegovih delih in vedno je bil v največji časti. Tudi hrvaški ekspresionist, kipar Meštrović, je tako govoril in pisal, in slovenski ekspresionisti se niso nikoli tako drugače izjavljali. Že realisti pred impresionisti (Kobilica, Vesel) so bili enakega mnenja in treba je bilo poseči nazaj na nazarence (Ogrin), da si slišal sentimentalno povzdigovanje Rafaela nad vse druge mojstre. Moderna umetnostna zgodovina je pa uveljavila posebno umetnostno znanost, ki za umetnostne vrednote prejšnjih stoletij ni doslej v ničemer izpodbitna. Kot odgovor na vprašanje, kaj je umetnostno

pomembno, ji more Michelangelo pokazati s svojimi deli več, kot katerikoli drugi umetnik in če je pomembnost obenem veličina, potem je ta tako neizpodbitna, da je naziv „največji“ povsem upravičen. Nekoliko bom to skušal dokazati v drugem poglavju, v tretjem pa poudariti Michelangelovo katolištvo.

O Michelangelu obstaja ogromna literatura. Vsak umetnostni zgodovinar skoraj čuti potrebo o njem kaj napisati. Vsak raziskovalec hoče o njem kaj novega ugotoviti, ne le o kvalitetah njegovih umetnin, ampak tudi o njegovem občečloveškem življenju in o njegovih moralnih lastnostih. Poleg marsičesa tehtnega je tudi dosti manj vrednih izsledkov. Trditve različnih piscev si v mnogih stvareh nasprotujejo in ni vedno lahko ugotoviti, kdo da pravo trdi ali čigar trditve imajo več verjetnosti na sebi. Med viri njegove zgodovine je tudi dosti falzifikatov. Zato smo se rajši držali starejših poročil, postavljenih na temelju pripovedovanja dveh umetnikovih sodobnikov, Condivija in Vasarija, aasi je tudi pri njima marsikaj domnevanega in olepšanega, ker v tistih časih zgodovinopisje ni bilo vedno na višini absolutne objektivnosti. A vsaj v bistvu bomo poskušali podati resničnost njegovega življenja, umetnostnega snovanja in katoliške pravovernosti, kolikor je to v razmeroma kratkem članku mogoče storiti.

Eden Michelangelovih prednikov je bil baje Simone Canossa s pridevkom Buonarrotti, kar je bilo pogosto krstno ime Canossov, a je nazadnje prevladalo namesto priimka Canossa. Rodbina je bila baje grofovska ali vsaj plemiška, kot poroča sodobnik Condivi. O rodbini so celo „iztaknili“, da je bila v sorodu z nekim nemškim cesarjem, toda to bodo najbrž bajke, takrat precej običajne. Bolj zanesljivo je poročilo, da je bil Michelangelov stari oče ud firenške signorije, njegov oče pa upoštevan med buoni uomini, vsekakor nekakšnimi plemiči. Firenška republika ga je postavila za neke vrste župana v mestecu Caprese, kamor je jezdil s svojo ženo Francesco, da prevzame nove posle. Žena pa je bila visoko noseča in je s konja padla, kar ji je toliko škodovalo ali koristilo, da je prišel otrok, naš poznejši Michelangelo, malo prezgodaj na svet, namreč 6. marca 1475. To je menda rojstni datum umetnika. Bil je drugi otrok očeta Ludovica, potem jih je bilo še nekaj. Oče se je prihodnje leto spet vrnil v Firenco (bolj pogosta laška imena pišemo kar v slovenski transkripciji). Michelangelo, otrok je pa ostal pri nekem kamnoseku v Settignano, kjer je bila kamnosekova žena otrokova dojilja. Brate in sestre je določil oče za trgovski poklic, Michelangelo pa naj bi postal po očetovi volji učenjak, inteligent, pač vsaj uradnik.

Sledeč nekemu starejšemu součencu v šoli je šel Michelangelo v uk k bratoma Domenicu in Davidu Ghirlandaju ali kot so ju Firenčani nazivali Grilla-daja, ki sta bila prvenstveno slikarja. Baje je oče sprva temu nasprotoval, a slednjič je Lodovico l. 1488 podpisal uč-

Michelangelov kip Matere božje

no pogodbo za tri leta. Mojster Domenico je imel obširno naročilo za poslikanje kora v cerkvi Santa Maria Novella v Firenci, pri čemer mu je Michelangelo pomagal risati. Baje je takrat prekomponiral tudi neki bakrorez Nemca Martina Schongauerja; skratka njegova umetniška pot se je pričela s slikarstvom.

Še pred potekom dogovorjenih treh let se je pa Michelangelo seznanil z Lorenzom iz rodbine Medici. Isti starejši součenec kot prej h Ghirlandaju ga je spravil na medičejski vrt, kjer so stali razni kipi in tako je Michelangelo s prerisavanjem kipov sam bolj natančno proučeval kiparstvo. Napravil je tudi svoj prvi kip, kopijo glave Fauna,

za kar je dobil od klesarjev potrebno orodje in kar čeden kos marmorja. Lorenzo Medici je bil ljubezniv gospod in je povabil k sebi očeta Lodovica in mu naklonil službo, dočim se je prej preživljal samo z dohodki svojega posestva, Michelangela pa je Lorenzo k sebi vzel. Rodbina Medičejcev je bila po poreklu preprosta, danes bi rekli meščanska, in so prišli do veljave v firenški republiki na takrat demokratičen način, ki je bil tudi Michelangelu takrat in še pozneje izraz svobode, katere ljubitelj je bil vse življenje. Tisti Lorenzo je bil zadnji Medičejec, ki je svojo oblast dobil po svobodnem preudarku meščanov. Umrl je menda leta 1492 in po dveh letih mu je sledil na oblasti sin Piero. Tudi Piero je Michelangela cenil; mična zgodba, morda samo pravljica, pripove-

duje, da se je v Michelangela zagledal, ko je izdeloval snežnega moža. Toda Piero ni bil več Medičejec starega kova; bil je oblasten, imel je nagnenja k diktatorstvu ali kot so takrat rekli k tiraniji. Še pod Lorenzom je napravil — šestnajstleten — l. 1491 relief Madone pod stopnicami in že ta relief kaže zelo pomembnega, naprednega kompozitorja.

Še pod Lorenzom je prišel v Firenco pobožni menih Savanarola, celo z Lorenzovo pomočjo, pa se je potem v svojih pridigah, s katerimi je hotel Firenčane versko in moralno prevzgojiti, obračal tudi proti Lorenzu, še bolj pa pozneje proti Pieru. Mladi Michelangelo se je pridružil Savanarolovim pristašem. Firenca je bila takrat v veliki nevarnosti, Savanarolovci so rekli, da se izpolnjujejo pridigarjeve prerokbe. V takratni Italiji so bile krajevne vojne nekaj vsakdanjega, a nič posebno hudega, bolj manevri. Zdaj so pa bili v deželi Francozi in pravili so, da Francozi svoje sovražnike potolčejo in zares pobijejo. Michelangelo se je torej umaknil rajši v Benetke. Tudi Piero se je umaknil in sicer v Bologno, kamor je prišel iz Benetk tudi Michelangelo, da bi bil bližje domu. Takrat je izdelal v Bologni kipa angela in sv. Petronija za cerkev sv. Domenica. Piero se je umaknil še dalje proti severu in Savanarola je postal popoln gospodar Firence, nakar se je vrnil tudi Michelangelo domov.

25. junija 1496, ko je bil 21 let star, je prišel Michelangelo prvič v Rim. Takrat je vladal katoliško Cerkev papež Aleksander VI. iz rodbine Borgia. Bil je papež do l. 1503 in pod njim je izklesal Michelangelo v letih 1498/99 znamenito Sočutno, Pietá, ki je sedaj na newyorški svetovni razstavi, drugače pa stoji v

Michelangelo: prerok Izaija

cerkvi sv. Petra v Rimu. Že prej je dokončal kip Baccha, razen omenjene mladostne glave Fauna edino njegovo delo iz poganske mitologije. Iz Rima je poročal domov, kako v Rimu komentirajo dogodke okoli Savanarole. Hote ali ne-hote se je umaknil usodnim dogodkom, ko so slednjič l. 1498 Savanarolo v Firenci zažgali. Vsekakor je ta dogodek na umetnika močno deloval. Ko se je potem vrnil domov, je nastala Madona za Brügge (1501), velik kip Davida (l. 1901/03), ki je stal potem dolgo časa na glavnem trgu Firence, dokler ga niso v prejšnjem stoletju spravili pod varno streho na akademiji in postavili na trg kopijo, in Sv. družina, slika v temperi (ok. 1505).

Leta 1564 so se skupaj sešli v Firenci trije takrat najpomembnejši italijanski umetniki, Lionardo da Vinci, Michelangelo in Rafael. Lionardo in Michelangelo sta bila po rojstvu Firenčana, Rafaela, ki je bil doma iz Urbina, je pač tja zansel sloves visoko razvite firenške umetnosti. Lionardo je prišel še na povabilo, naj bi poslikal neko steno, za kar je izbral motiv Anghiarijske bitke. A že prihodnje leto je bil Michelangelo spet v Rimu, pač na povabilo papeža Julija II. iz rodbine della Rovere, prej znanega pod nazivom kardinala pri sv. Petru in Vincoli. Prej je bil še kratko dobo papež Pij III., sorodnik nekdanjega papeža Pija II., pomembnega za slovensko zgodovino. Julij II. si je še za življenja želel svoj nagrobnik in Michelangelo je napravil zanj grandiozen načrt. Prišlo je do sporov zaradi nabave marmorja, proti Michelangelu je rovaril arhitekt Bramante in tako se je papež odločil, naj Michelangelo poslika najprej strop sikstinske kapele. Michelangelo se je malo obotavljal, češ da sli-

karstva ni dobro vaje, Bramante je pa sufliral papežu, da se boji njegov izbravec skrajšav, v katerih bi morali biti naslikani liki na stropu, za pogled od spodaj. Vse skupaj je Michelangelo že odvrčalo od nadaljnega dela v Rimu, tako da je bil že na tem, da bo šel v službo k turškemu sultanu, pa je šel le nazaj v Firenco, kjer je izdelal le karton za sliko bitke pri Ascinu, ki naj bi stala naslikana na steni nasproti Lionardove bitke. Michelangelov karton je vseboval vojake, presenečene pri kopanju v reki, ko jih je sovražnik napadel: naravnost vabljava tema za aktne študije.

Julij II. je bil zadnji tistih renesančnih papežev, ki so se radi vojskovali, če je kazalo povečati posvetno veljavo in je tako prišel l. 1506 s svojo vojsko v Bologno, kamor je bil poklican tudi Michelangelo, da napravi bronast papežev kip, portret. Model kipa je bil kmalu gotov, toda prvič se njega vlivanje ni posrečilo; uspeh je bil šele pri drugem poskusu. Za kratko dobo je šel Michelangelo spet v Firenco, nato pa ponovno v Rim, kamor se je vrnil že tudi papež. Le-ta pa zdaj svojega nagrobnika sploh ni hotel imeti in je tem bolj vztrajal na poslikanju sikstinske kapele. Vkljub spet raznim intrigam je l. 1508 pričel Michelangelo s tem delom. Najel je več sodelavcev, a jih je koj spočetka spet odpustil; najrajši je namreč vse sam osebno napravil; sodelavce je imel samo za postranska dela, in ko je pričel slikati, so mu postali soslkarji le v napotje.

Julijevo bivanje v Rimu je bilo bolj mirno, kot prej v Bologni. Njegov bronast kip so Bolonjci l. 1511 razbili in tako od mojstra sploh nimamo nobenega portreta ohranjenega. Vršile pa so se priprave za lateranski koncil, za proti-

koncil v Piši, a vse to Michelangela ni dosti zavzemalo, tako da je do l. 1512 lahko slikanje stropa v sikstinski kapeli razmeroma v miru končal. Julij II. ga je ponovno občudoval in odobril. Bil je celo precej siten priganjač, kar pa slikarja ni motilo, da ne bi s premislekom ustvarjal. V Rimu je bil takrat tudi Rafael, ki je bil zaposlen s podobnim delom kot Michelangelo v Villi Farnesini in v Vatikanu in lahko rečemo, da je bil od slednjega čimdalje odvisen. V Farnesini je slikal Rafael prizore iz grške mitologije, v Vatikanu velike historične skupine, a vedno doma tudi portrete. L. 1513 je Julij II. umrl in Michelangelo se je spet lotil nagrobnika. V čas kmalu po Julijevi smrti spada izdelava Mojzesa za papežev nagrobnik, kjer je kipar v Mojzesov obraz verjetno vnesel Julijeve poteze, v ta čas spada tudi izdelava sužnjeve za nagrobnik, a od sužnjeve sta le dva kipa približno gotova, drugi so le v začetnem štadiju. Z dediči pokojnega papeža je sklenil Michelangelo novo pogodbo, da bo nagrobnik precej drugačen kot je bilo prvotno mišljeno. Pozneje so vsaj še enkrat pogodbo znova spremenili. A ta tri leta je precej delal na spomeniku.

V Firenci je nekaj dotlej sprejetega in začetega dela oddal drugim rokam. Karton za bitko pri Ascinu je bil uničen. Po Juliju II. je bil izvoljen za papeža Leo X. iz rodbine Medičejcev. S to izvolitvijo so prišli tudi v Firenci Medičejci do spet večje veljave. Michelangelo je začel delati načrte za fasado cerkve San Lorenzo v domačem kraju, obenem pa za zakristijo pri tej novi cerkvi, ki naj bi postala nekaka kapela z grobovi Medičejcev, zlasti Lorenza in Giuliana. V Carrari je sam nadzoroval lomljenje marmorja. Delal je tudi manj-

se stvari v Rimu. Denarja za fasado San Lorenza je kmalu zmanjkalo. V Firenci se je uveljavil nov kardinal iz rodbine Medičejcev.

Leta 1519 je umrl Lionardo da Vinci, žeto nato Rafael. Michelangelo je ta čas izdelal kip Kristusa za cerkev Sa Maria della Minerva. Leta 1522 je bil papež Hadrijan, zadnji, ki ni bil Italijan, a l. 1523 je sledil spet Medičejec z imenom Klemens VII. Michelangelo je bil ob njegovem nastopu sredi dela za medičejške nagrobnike. Proti njemu je zdaj intrigiral njegov rojak Bandinelli, čigar spletke so segale do Vatikana. Klemens sicer ni imel vojaške žilice kakšnega Julija II., a Rim je bil napaden od združenih Nemcev in Špancev, ki so ga l. 1527 zasedli, ropali po njem in Klemens se je komaj še rešil z begom v angelski grad, ki je bil dobro utrjen in branjen. Tudi Firenca se je bala rimske usode, Medičejci so zbežali iz nje in Firenčani so izvolili za svojega kralja Jezusa Kristusa. Michelangelo je slutil nevarnost za svoje rodno mesto. L. 1529 je prevzel utrdbeno dela. Francozi in Benečani so bili proti nemškemu cesarju, s katerim se je papež že pobotal. Tudi cesar in Francozi so se nato sporazumeli. Michelangelo je l. 1530 ponovno zbežal v Benetke. Medičejci, ki so zapustili domače mesto, so čakali, da jih sovražniki popeljejo nazaj v Firenco. Opomniti moramo, da so imeli Medičejci že od Piera naprej diktatorske namene. Ko so Firenčani porušili zaradi lažje obrambe nekaj stavb in naselij pred mestom, se je Michelangelo sicer vrnil in se vdal v usodo, da bo doma pač tako, kot bo vojaška sreča odločila. Papež Klemens se je kazal napram njemu naklonjenega, a po papeževem posredovanju je postal njegov

sorodnik Medičejec Alessandro dedni knez Firenc (l. 1533). Michelangelo je še končal medičejske nagrobnike v zakristiji San Lorenzo, a l. 1534 je Firenco za vedno zapustil in se vkljub raznim vabam ni do smrti več vrnil. V Rimu mu je Klemens VII. predlagal, naj bi naslikal poslednjo sodbo na ožjo steno pravokotne siskstinske kapele na desni od glavnega vhoda. Umetnik je ponudbo prevzel. Njegov rimski vdan prijatelj Sebastiano del Piombo mu je svetoval, naj bi slikal z oljnatimi barvami, Michelangelo je pa vztrajal pri freski. A končanja tega dela Klemens ni več dočakal, kot je nekoč dočakal sikstinski strop Julij, kajti Klemens je kmalu nato umrl. Naslednji pomenbni papež je bil Pavel III. iz rodbine Farnese. Bil je vsekakor bolj cerkven kot Aleksander VI. in tudi omejnjeni Aleksandrovi nasledniki, a vkljub temu še navdušen za umetnost. Za vojaško nastrojenega Julija ni gojil posebno hvaležnega spomina in je Michelangelu sugeriral, naj se ne muči dosti z delom za njegov nagrobnik, ampak naj rajši čimprej konča Poslednjo sodbo. Spet je delal sam, nihče mu pri slikanju ni smel pomagati in l. 1541 je delo dovršil.

V ta čas nekako spada Michelangelovo prijateljsko občevanje z že postarano vdovo Vittorijo, hčerjo rimskega visokega plemiča Fabricija Colona in vdovo po markiju Pescara. O tem razmerju so se mnogi biografi na široko razpisali. Dejstvo je, da sta bila že oba v letih, Michelangelo že v sedmem križu, a res je naslavljal na duhovito Vittorijo vroče občutene sonete. A res je tudi, da sta bila oba globoko verna. Po Poslednji sodbi je slikal za kapelo Paulino veliki freski Križanja sv. Petra in

Michelangelo: Buonarroti

Spreobrnjenja sv. Pavla. V Benetkah se je l. 1530 seznanil поблиže z nekim Pietrom Aretinom, ki mu bi danes rekli kritik. Ta bi imel rad kakšno Michelangelovo delo in ker ga ni dobil, je začel proti umetniku rovariti. Očital mu je prevladovanje golote v delih sikstinske kapele, zlasti na Poslednji sodbi in pa, da je spomin Julija II. ogoljufal, ker njegovega spomenika še ni dovršil. Vsekakor ti očitki umetniku niso bili brez nevolje.

A Michelangelo je imel večje skrbi kot pečati se s kritikom. Papež ga je izbral za novo veliko delo, za dovršitev arhitekture na cerkvi sv. Petra v Rimu.

Na tej stavbi so delali prej Bramante, Rafael, Peruzi in Antonio de San Gallo, a dovršitve dela se ni nihče lotil, zlasti ne postavitve velike kupole. Bramante je postavil štiri orjaške slope, s katerimi poznejši arhitekti nikakor niso bili zadovoljni. Druge stvari so tudi vedno kaj spreminjali in preurejali. Kakor tudi je Bramante svojčas grdo rovaril proti Michelangelu, je le-ta sedaj priznal, da je bil Bramante eden najspособnejših arhitektov in kdor se je od njegovih načrtov oddaljil, se je oddaljil od pravil umetnosti. Michelangelo je štiri slope le še pojačil — v vsakega bi lahko postavil manjšo cerkev, tako mogočni so — in se nato lotil tamborja (pokončnih sten pod svodom) za kupolo. Ko je tudi napravil vse potrebno za tehnično in estetsko zgradbo svoda kupole, je bilo to največje arhitektonsko delo v bistvu končano.

Za tem se je lotil stari mojster še dveh velikih arhitektonskih del: ureditve rimskega kapitola in palače Farnese, katero je pričel staviti Daniele de Volterra in je zašlo delo v podobne škrisce kot prej pri cerkvi sv. Petra. Seveda je še naprej nadziral gradbo sv. Petra po svojih načrtih. Ta dela so prinesla Michelangelu toliko vsestranskega občudovanja, da na starost pravzaprav ni imel nobenih zavistnežev in nasprotnikov več. A napravil je pač v teh letih še eno, res ne popolnoma izgotovljeno kiparsko umetnino, skupino Snelmanje s križa, ki jo dostikrat imenujejo kar firenško Sočutno ali Pietá, ker se nahaja zdaj v firenški stolnici.

Pavel III. je umrl leta 1549 in po kratkem vladanju Julija III. ga je nasledil Pavel IV., Caraffa, versko strog papež, že tridentinskega kova. Le-ta je pozval Michelangela, naj gole figure na

sliki Poslednje sodbe nekoliko obleče, česar pa ni maral storiti, a se tudi ni protivil, da so to storili drugi. Poleg navedenih velikih arhitektonskih del je arhitektonsko opremil tudi Laurenciansko knjižnico v Firenci, v različnih dobah svojega življenja pa je poleg omenjenih drugih del ustvaril še množico risb in nedokončanih kipov, a v Firenco ga nobene prošnje niso mogle več spraviti, kajti svobode kot včasih, tam ni bilo več. Postal je melanholičen; mnogo je razmišljal o smrti in si jo prav želel.

V svojem 90. letu starosti je 18. novembra 1564 umrl. Napravil je še testament, v katerem je svojo dušo izročil Bogu, telo zemlji, premoženje je pa zapustil sorodnikom. Ob smrti so našli v njegovem stanovanju 8000 skudov denarja, mož je bil pač tudi varčen. Svojih risb je veliko množico zažgal. Truplo so prepeljali v Firenco, kamor je prišlo 11. marca. Krsto so spet odprli, da so ljudje lahko še enkrat videli svojega velikega rojaka. Čeprav je truplo že več kot pol meseca ležalo mrtvo v krsti, je bilo še dobro ohranjeno, pač zaradi starosti in tedanjega zimskega časa.

Michelangelo je vedno visoko čislal svojega velikega rojaka Danteja, ki je odšel skoraj dvesto let pred njim v večnost. Prav v Michelangelovem času so se Firenčani spet potegovali za pravico, da bi Dantejeve telesne ostanke prepeljali v domači kraj; a brez uspeha. Michelangelo pa je pokopan v domači cerkvi v Firenci, svojih ljubljenih novodobnih Atenah, ki jim je njegova umetniška duša vedno želela dosti, dosti svobode.

Bo še

Marijan Marolt

hranjenje otroka

Tudi to poglavje spada v okvir splošne otrokove vzgoje. (Čeprav bi ga prvi hip pripisovali bolj skrbi za nego dojenčkov!)

S številnimi drobnimi dejanji, ki jih to oskrbovanje zahteva, ne posreduje mati otroku le zdravja, ki ima tudi važno vlogo pri otrokovi vzgoji, ampak mu ob zunanjih opravilih tudi vliva duha; ljubezni, dobrote, veselja, oziroma tistih lastnosti, ki jih mati ima, in s katerimi ta dela opravlja. Gradi njegovo osebo.

Jasno se odraža tudi na tem primeru, kar smo trdili v prejšnjem razpravljanju, da se posamezna področja vzgoje med seboj izpopolnjujejo, oz. so med seboj odvisna. Zato je tudi pogovor o osnovnih otrokovih potrebah zaradi povezanosti s splošno vzgojo otroka prav primeren.

Tri stvari bodo kot glavne potrebe predmet naše pozornosti: otrokovo hranjenje, higiena in spanje; ne zaradi potrebe kot take, ampak zaradi načina, s katerim otroka k stvari navajamo.

V poglavju

O HRANJENJU

se vsiljuje najprej vprašanje: Kaj naj otrok je?

Sodobnim materam je ta skrb neka-ko prihranjena z ozirom na to, da je večina otrok rojena po bolnišnicah, kjer dobe točna navodila za hranjenje in zdravniki skoraj zahtevajo pregled otroka vsakih nekaj mesecev. Ta kontrola in vestno izpolnjevanje zdravnikovih navodil sta velike važnosti. Napačna prehrana bi lahko imela pri otroku hu-

de posledice. Ni važno samo, da otrok je, ampak tudi, kaj je. Latinska Amerika ima prav zaradi enostranske hrane veliko umrljivost otrok. Vitamini so kot dodatek hrani velikga pomena.

Ko je otrok star 4 mesece, začne postopoma s prvim obrokom napol goste hrane poleg materinega mleka ali stekleničke. Naslednji mesec se prvemu pridruži drugi obrok. Tako se počasi, mesec za mesecem, krajša čas hranjenja pri materi, do devetega meseca, ko z njim preneha in je navezan otrok le na gosto hrano z žlico in stekleničko. Z dvanajstimi meseci preneha piti tudi iz stekleničke.

Od enega leta naprej sme jesti otrok praktično vse vrste hrane, če so enostavno pripravljene. Seveda je izvzeto cvrtje, pikantne jedi, vložena hrana in podobno. V splošnem sme začeti pri 5, 6 letih otrok z bolj različno začinjeno hrano, a čim bolj preprosto in enostavno pripravljeno.

Važnejše kot to je vprašanje o načinu hranjenja. Vsaka mati bi vedela marsikaj povedati iz svojih „borb“. Tu se pojavijo težave pri navajanju otroka na žlico, ko se neha hraniti otrok pri materi, ko prekine s stekleničko, ko joka za cucljem, vleče prst, hoče sam jesti ali ne mara jesti, je izbirčen, vstaja od mize in podobno.

Predvsem si je treba za katero koli teh „bitk“ zapomniti in osvojiti navodilo, ki ga dr. Ray poudarja kot nekako „zlato pravilo“ pri vzgajanju. V vseh prilikah je treba ohraniti mir, po-

trpljenje, ljubeznivost. Kdor pri tem „izgubi glavo“, se razburi, sili v otroka, jezno vztraja pri svojem in celo tepe, je „bitko“ izgubil.

Poleg tega je velikega pomena, da položaj čim bolj poznamo.

O cuclju, prstu in še kaj.

Odkod ta navada in razvada? Kam z njo?

Poznanje otrokove narave nam pove, da je sesanje za majčkenega otroka neka naravna nujnost. Omogoča mu hranjenje v prvih mesecih življenja. S sesanjem otrok temu nagnjenju zadosti. Če otrok ni imel prilike, išče nadomestila in začne vleči prst.

Ko starši to opazijo, morajo poskusiti pravi vzrok. Otrok potrebuje za redno in zadostno hranjenje 20 minut. (Pozor pri stekleničkah s preveliko odprtino na cuclju!) Če otrok kljub temu hoče vleči prst, si pomagamo s cucljem, ki ga umiri. Tako preprečimo, da bi dajal prs v usta, kar je teže odpraviti.

Navadno opusti otrok dudko proti koncu prvega leta, ko prekine tudi s pitjem iz stekleničke. Ta prehod iz dudke k žlici, ki se je vršil počasi od 4. meseca dalje, je važno izvesti ob letu in ne ohranjati umetno tega otrokovega nagnjenja z dajanjem stekleničk čez ta čas, kar največ matere delajo iz neke komoditete. S tem se ovira otrokov duševni razvoj.

Prav tako ni pravilno zavlačevanje hranjenja pri materi čez devet mesecev. Ni naravno, pa tudi more škodovati otroku, zaradi pretiranega navezovanja, odvisnosti od matere.

Če otrok ob letu ne opusti dudke, se mu jo lahko pusti še nekaj časa, zlasti pred spanjem, da se umiri.

Prst začno vleči nekateri otroci iz

že omenjenih razlogov. V nobenem primeru ni na mestu uporaba sredstev kot: mazanje prsta s kako grenko ali smrdljivo snovjo, vezanje komolcev, da se onemogoči možnost in podobno. Povzročilo bi lahko kake večje motnje, ker otrok ni mogel zadostiti svojemu teženju.

Trajanje te navade čez eno leto ni več normalno; pomeni, da otroku nekaj manjka, da nekaj pogrēša, kar si hoče nadomestiti; ta navada mu pomaga mirno živeti. Tak primer zahteva posebne pozornosti staršev. Poskrbeti je treba otroku enake družbe, da se v njej raztrese; enostavnih igrač, ki zahtevajo otrokovega sodelovanja. Ni dobro, da se pusti samega v postelji, stolu ali stajici. Ta način je često uspešen. Pri nekaterih preneha navada tudi sama z rastjo; zlasti med 3 in 6 letom. Nikdar se ne sme iz otroka zaradi tega norčevati, mu groziti ali kaznovati s tepežem ali vezanjem rok. Otrok se lahko v navadi še bolj zakrknje.

Vlečenju prsta je pridruženo pri nekaterih otrocih še neko monotono gibanje prstov; bodisi, da ob tem cufajo odedo ali obleko ali se božajo po nosu; ali pa se ukvarjajo s kako cunjjo ali priljubljeno igračo. Starši ne smejo zahtevati od otroka, da bi se tistemu predmetu odpovedal; zanj namreč veliko pomeni: vzbuja mu zaupanje in gotovost.

Zlasti se te navade pojavljajo pri mlajših bratcih. Ne manjka jim sicer ljubezni, ne igrač, ne družbe. Pač pa vpliva nanje stalno nadzorstvo starejših, ki gre včasih preko otrokove zmogljivosti. Potrebno je, da se da otroku priliko za igranje s sebi enakimi ali celo manjšimi otroki.

Ob vsakem takem problemu se morajo starši vprašati, kako je z otrokovim razmerjem do staršev in bratov

ter kako se počuti v šoli. V mnogih primerih je prav tu vzrok otrokovega zadržanja.

V zvezi z otrokovim hranjenjem so še druga vprašanja: **Otrok hoče sam jesti. Zadržanje med jedjo. Zbirčnost. Neješčnost.**

Da! Že ob letu sega otrok po žlici in hoče sam jesti. Kaj napraviti? Dr. Ray zagovarja, da je treba otroku to dovoliti, četudi se pri tem umaže in v začetku ne nese prav. To je za otroka nov vzpon, ki ga je treba podpreti. Morda bo šele z dvema letoma zmogel sam jesti z žlico in prsti. Ko bo star tri leta bo že lepo jedel in pil. To učenje je pač počasno in zahteva veliko potrpljenja. Vpitje in grožnje bi dosegle le malo uspeha; mnogo pa mehko in prijaznost. Da se otrok umaže pri jedi, je treba pač vzeti kot nekaj normalnega v teh letih, ki bo pa prešlo.

Koristno navodilo za matere je tudi, da otroka pokličejo k jedi 5 ali 10 minut pred začetkom. Tudi otrokom je težko — kot odraslim, ali še bolj — v naglici prekiniti igro. Pravočasno opozorilo jih na jed že nekako ugodno pripravi.

Če otrok jedi, ki jo je dobil na krožniku ne mara pojedsti ali jo vso odkloni, se mu krožnik popolnoma brez vsakih pripomb in obrazov odnese. S tem, pravi avtor, obvarujemo otroka pred neješčnostjo. Če otrok zavrne tudi drugo jed in bi rad samo sadje, se mu ga da, kadar pride vrsta na sadje.

Če bi otrok kazal znatno pomanjkaje teka, je prav, da se posvetujemo z zdravnikom. Morda je vzrok kako kronično obolenje, morda kako notranje razburjenje ali pa je potreben otrok samo spremembe hrane, kar je zlasti gospodinjam bolj težko dopovedati. Važno je, da otrok ne vidi zaskrbljenosti star-

šev. Tudi se v otrokovi navzočnosti ne pogovarjamo o tem; še manj, da bi se posluževali vpitja ali celo sile. Zelo priporočljivo je, da se točno držimo sledečega pravila. Nuđiti prijazno otroku hrano ob običajnih urah. Če ne pojé, mu krožnik mirno vzeti. A, pozor! Med temi jedmi ne sme dobiti otrok druge hrane; najmanj slaščic, marmelad, piškotov, sploh sladkega. Strogo izvajanje tega načina nekaj dni bo prineslo vsaj delen, če ne popoln uspeh.

Lepega vedenja pri mizi se ne nauči otrok toliko zaradi čirektnega učenja, ampak v prvi vrsti ker posnema odrasle. Zato je prav, da začne otrok, ko je star 3, 4 leta, jesti s starši pri mizi; če je mogoče, vsak dan, sicer pa vsaj tedensko, ko je vsa družina zbrana. Posebna prednost skupnih jedi je v tem, da drug drugega spoznajo, da izmenjavajo mnenja, da pridejo do besede, pa tudi poslušajo. To je za družino tako velikega pomena, da se kar skrijejo malenkostne nerodnosti ki jih povzročé majhni otroci. Ti trenutki, ko je družina zbrana pri obedu, postanejo lahko najlepši v dnevu ali vsaj tednu. Tu se seznanijo starši z dogodivščinami otrok v šoli in doma, tu dobijo otroci pogled na očetovo udejstvovanje izven doma in mnenje staršev o raznih problemih vsakdanjega življenja. Neprecenljive vrednosti in vzgojnega pomena za otroke je tudi, če jim oče ali mati pove kako primerno zgodbo iz življenja, knjig ali sv. pisma.

Spričo tolike važnosti teh družinskih srečanj ob obedu bi bilo pač nepopisne škode zamenjati to kramljanje z gledanjem televizije med jedjo, kar se dogaja danes po družinah. S tem bi se uničili intimnost in osebnost v družini.

Priredila Marjana Batagelj

Z A MLADE LJUDI

DRAGI

V decembru se na južni poluti začno letne počitnice. Če ti študiraš in začenjaš počitnice, lepo te prosim, ne pusti jih steči mimo brez haska, ampak izrabi jih, kolikor ti je najbolj mogoče.

Razumi me, da se danes človeštvo najbolj boji praznih ljudi, ljudi brez visokih idealov, močne volje, resnega znanja, slabičev, mehkužnežev, povprečnežev, mladih starcev, ki se ne navdušijo za nič.

Razumem te, da boš šolske knjige za nekaj časa odložil — če seveda nimaš izpitov. Napak bi pa bilo, da bi pustil vse knjige pri miru. Kaj vse bi bilo pametno pogledati ob počitnicah: tuje jezike, pa slovenskega prejš, velika literarna dela, sploh svet umetnosti. Branje ni tako naporno, je pa povsem potrebno za bodočega inteligenta.

Pa so še druge knjige: knjige o tvojih problemih, o pogledu na svet, o vzgoji značaja. Nimaš verjetno človeka, h kateremu bi šel od časa do časa, pa se z njim pogovoril o najintimnejših vprašanjih. Knjige ti morejo to nadomestiti.

Ne pozabi med počitnicami na versko življenje. Nabrati si moraš nadnaravnih energij za trenutke bojev. Zakaj ne bi šel dnevno k maši in k obhajilu, če ti dopušča čas?

Odpri oči in srce lepoti. Pojdi v naravo, opazuj drevje in oblake, poslušaj melodijo veselja. Postal boš plemenitejši.

Hotel bi te videti močnega, dobrega, čistega.

TIT TAT

Pravijo, da je duhovnikov zato premalo, ker večina fantov ne pozna lepote duhovništva. Za krščanstvo bi si upal reči isto: zato je tako malo prepričanih in praktičnih kristjanov, ker tako malo ljudi pozna lepoto Kristusovega nauka.

Marsikdaj nam slikajo svetnike kot lipove bogove, vse sladke, brez hrbtenice. To so karikature svetnikov. Svetniki so bili ljudje silne moči, saj so svojo voljo vskladili povsem z božjo. Za to delo je treba ogromnih energij. Pogum je bil del njih samih. Saj je srčnost ali pogum ena izmed glavnih krščanskih kreposti.

Krščanstvo se prikazuje kot svetobežno, kot da ga je res mogoče živeti le v samostanu. In vendar je krščanstvo posvečevanje sveta. Saj se ne posvečuješ samo z molitvijo. Z vsem svojim delom se moraš. „Ali jeste ali pijete ali karkoli delate, vse delajte v božjo slavo!“ To so besede sv. Pavla. Živeti v božji milosti, posvetiti Bogu ves dan — v tem je vsa skrivnost. Vse v nas se s tem spremeni v molitev in posvečamo se po vsem, kar mislimo, govorimo ali počnemo, da le tisto ni greh. Krščanstvo je vera ljubezni, ljubezni do vsega, kar od Boga prihaja. Ljubezen se ne umika pred drugimi vase.

Pa še ta vtis ima včasih človek, kot da nas je kristjanov sram naše vere, kot da bi nas moralo biti sram. Kdo ima božjo resnico v vsej čistosti, kot jo imamo mi? Kdo zaklade božjega življenja, kot se nam daje zlasti po maši in zakramentih? Sram bi moralo biti tistih, ki so si postavili za boga denar, zabavo, šport ali kaj drugega ustvarjenega. Naša vera je vera najvišjih vrednot, zato je vredna našega ponosa.

Seveda je pa treba Kristusa spoznavati in živeti. Oboje nam bo prikazalo njegovo vero v taki luči, da ga nam ga nihče nikoli ne bo več vzel.

Kaj molim?

Zjutraj, ko vstanem, znam posvetiti Bogu ves dan?

Na kavo in kruh z maslom ne pozabim, na molitev morda tolikokrat.

Kako lepo je premišljevati verske resnice na avtobusu ali moliti rožni venec, ne da bi me kdo opazil. Kako vse bolj poln je dan.

Zvečer menda vendar ne greš spat brez molitve, brez izpraševanja vesti. Vsak trgovec pregleda račune. Pri nas gre za večnostno trgovino.

POŠTA

...Veste, naša mladina potrebuje dobrih svetovalcev... Res je, da si jih dobimo lahko v argentinskem okolju, a tako se naše obzorje vedno bolj širi (v negativnem smislu, vsaj kar se tiče narodnosti) in ko se dobro zavemo, že plavamo v tukajšnjih vodah. Potem je težko nazaj, to vem iz lastne

izkušnje. Če ne pride vmes kakšen poseben dogodek, se zlepa ne vrnemo več v slovensko okolje...

Hvaležen sem ti za zanimive ugotovitve. Omenil bi ti le to, da se vsi ki delamo za slovensko mladino, zavedamo, da tukajšnje okolje močno, premočno vpliva na vas. Saj je razumljivo: to okolje dihate na vsak korak, takorekoč skupaj z zrakom. Išče oblik, kako bi vam nudili domače okolje. Možnosti so res majhne. Razdalje so velike, mladina sama je zaposlena, ljudje, ki z njimi delajo, prezaposleni. Ni mogoče vsega narediti. Le to ti hočem omeniti, da se dela, se išče. Dobre volje ne manjka.

Pa še nekaj bi ti omenil. Rada bi ti in radi bi drugi mladi ljudje svetovalcev, nekakih posvetovalnic. Misel je lepa, zlasti še, ker je prišla iz vas. Ne opusti je. Posvetuj se z drugimi mladimi ljudmi. Ko si zamislite obliko in način, predložite vso zadevo morda po svojih mladinskih organizacijah. Verjemi mi, da bodo odgovorni stvar uredili, če bo le kako možno.

— — — — —

...Rada ga imam. Zares. Vsaj tako se mi zdi, da mora biti ljubezen. Ne mislim na drugo stvar kot na njega. Včasih sem vesela, tako da bi skakala čez planke. Drugič sem kakor zakopana v zemljo. Včasih žarim od veselja, drugič me razjeda ljubosumnost. To je grozno... Tako ne sme iti naprej. Ne sme in ne sme. Egoizem me žre in mislim, le nase. Je mar ljubezen res egoizem? Kako naj preprečim to? Jaz hočem, da bo moja ljubezen res ljubezen, ali pa nič... Ampak ne morem. To je preko mojih meja... Res ljubezen je lepa, a popolna ljubezen mora biti težka...

Vesel sem zaupanja in rad odgovarjam. Ne poznam tvoje starosti, a jasno mi je, da si zaljubljena do ušes. Kar ti je težko ugotoviti, je to, ali je to kar čutiš, res ljubezen, čista ljubezen, ali pa ji je v veliki meri pridružena ljubosumnost.

Ni nujno, da gre za ljubosumnost. Lahko je ljubezen, resnična, čista, ki pa še ni gotova, ali bo uslišana. Saj gre v takih primerih za posebne vrste ljubezen, nekako izključujočo. Naj pojasnim: mati ima lahko vse svoje otroke enako rada, nobeden od otrok se ne more pritoževati nad njeno ljubeznijo do drugih. Fant pa more imeti zares rad le eno dekle. Zato je razumljivo, da te boli, če ga vidiš preprijaznega z drugimi. Ko bi bila gotova, da ima na poseben način samo tebe rad, bi bila verjetno mirna. Tvoj nemir torej ni nujno znak ljubosumnosti.

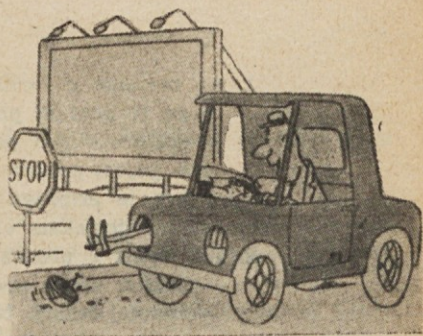
Če bi ugotovila pretirano ljubosumnost, se je znebi, ker to je bolezen, ki žre kot rak in naredi vsako skupno življenje nemogoče.

Res, popolna ljubezen je težka. Saj je svetost predvsem v popolni ljubezni in pot do svetosti je dolga in naporna.

Kaj pa, če je bilo namenoma?
 Predpisi so pač predpisi.
 Škoda avtomobila!

Kdor nima v glavi, ima v petah.
 Rezervni odbijač. (St. Malovrh)
 Čudno skrivališče. (M. Zorko)

RESITEV UGANK:

1. Izraba naravnih bogastev, krajevne zadeve, valovanje delavcev, pogovarjam se, za-plemba imetja, ne boji muhast, zdravo stanovanje, plodno delo, prikučni otroci, kočljiva zadeva.
2. Vajencu se je utež razbila na kose, ki so bili teži 5 dkg, 15 dkg, 45 dkg in 135 dkg. Z njimi je možno stehitati vse teže, ki se postopno večajo za 5 dkg od 5 dkg naprej do 2 kg.
3. Slo je za 6 oseb: za sestri Nežo in Ivano, katerih vsaka je imela po dve hčerki: prva Tilko in Ivanko, druga pa Nežiko in Urško.

Kjer je volja, tam je pot.
 Upanje proti upanju. (M. Zorko)
 Optimizem.

1. Ali moremo govoriti o poklicnih dolžnostih študenta?
  - Če študent ni poklic v strogem pomenu, potem tudi njegove dolžnosti niso poklicne dolžnosti.
  - A pojem poklica moremo razširiti. Tako bi bil študent poklic: ker je priprava na določen poklic in ker živi v določenem življenjskem okolju.
2. Tri stvari v premislek:
  - **poklic:** njega spoznanje in priprava nanj;
  - **znanje, študij:** to je prva dolžnost dijaškega poklica in najboljša priprava na pravi poklic;
  - **življenje:** predvsem nadnaravno življenje, življenje milosti.

I. Poklic:

● Spoznanje poklica:

1. Poklic je dar, ki ga prejmemo:
  - s strani Boga je klic, s katerim nas vabi, da si zaslužimo zveličanje v tem in tem določenem zemeljskem poklicu;
  - s strani človeka se poklic kaže v naravnem nagnjenju do določenega poklica, in s tem v zvezi veselje, navdušenje in predvsem umske sposobnosti, ki so za doseg posameznega poklica potrebne;
  - božji klic se kaže po tem naravnem nagnjenju, po volji staršev, predstojnikov, a pri končni izbiri ostane človek svoboden in neodvisen.
2. Študent mora ta dar — poklic:
  - najprej skušati spoznati upoštevaajoč nagnjenje, sposobnosti, nasvete drugih itd.;
  - iz vsega tega prepoznati božjo voljo, božji klic in ga sprejeti.

● Priprava na poklic:

1. Spoznanje samo ni zadosti, potrebna je zvestoba in priprava na poklic;
2. Kakšna odgovornost, če ne bi uporabil vseh prejetih sposobnosti:
  - pred Bogom: zapravljal bi talente, ki mi jih je dal; neizrabljeni bi ostali zakopani;

- ljudje veliko pričakujejo od vsakega novega poklica (od zdravnika, od tehnika, od duhovnika itd.);
- pred samim seboj: s čim popolnejšim izvrševanjem poklica človek doseže tudi tem večjo naravno in nadnaravno popolnost.

II. Znanje:

● Tega potrebuješ:

1. za bodoči poklic in sploh za življenje. Jutri boš tak, kakor se boš danes pripravil.
2. Neznanje more biti celo greh:
  - če gre za važne stvari, ki bi jih moral znati. Npr. zdravnik pri predpisu zdravil ali pri nedovoljenih posegih; arhitekt pri gradnji stolpnice itd.
  - neznanje more imeti usodne posledice. Predstavlja si nevezčega sodnika, ki bi zaradi neznanja prava izrekel krivično smrtno obsodbo;
  - ti pogreški imajo svoje kali lahko že v dijaških letih v zane-marjanju učenja.

● Za pridobivanje znanja je samo ena pot: učenje.

1. Zaslužnost znanja:
  - znanje nadnaravno gledano ni samo po sebi ne dobro ne slabo;
  - zaslužnost učenja je odvisno od namena in od truda, s katerim je združeno pridobivanje znanja;
  - ragib, ki nas sili k učenju more biti naravni ali nadnaravni.
2. Pravilno učenje se izogiba dveh skrajnosti:
  - prenapetega učenja, neurejenega hlastanja po vsem in vsakem znanju. Človek hoče vse vedeti, v vse do konca prodreti, ugrizniti v dobra in grenka jabolka — napačna radovednost;
  - druga skrajnost je pomanjkanje učenja — lenoba.
3. Pri učenju je potrebno:
  - Red: v času (določen za učenje), v predmetih, red v sobi, na mizi, v obleki.
  - Disciplina: to je trud, napor, sodelovanje vsega, celega človeka:

Napor telesa: posebno še pri učenju naj bo telo v službi duha.

Tudi šport ima pri dijaku v veliki meri ta namen, da razpoložiti telo za učenje.

Oblast nad čuti in domišljijo: „Med učenjem bodi počasen oz. nedostopen za govorjenje in razvedrilo“ (sv. Tomaž Akvinski: „Nasveti študentu“).

- Sodelovanje duše: duša in razum se medsebojno spopolnjujeta.
- Vztrajnost pri učenju. Le vztrajnost poplača trud, ki je z učenjem združen in mu vtisne pečat resnosti. „Je polnost popolnosti.“

III. Življenje:

tu je mišljeno duhovno življenje, življenje milosti.

● Prav kot študentu ti je potrebna:

1. da ohraniš božje otroštvo, da v mladostnih viharjih ne zgubiš notranjega miru in ne zapraviš večne sreče;
2. milost ti je potrebna prav kot študentu: v teh letih se spopolnjuješ umsko in duhovno; in kako težka je pot navzgor brez milosti božje, sploh nemogoča.
3. Tudi če živiš v milosti, so potrebne še posebne dejanske milosti: za poduhovljenje, posvečenje študija, za pomoč pri učenju, za moč v skušnjavah.
4. V vsem zaupaj in ohrani lestvico vrednot: Bog res zahteva temeljito pripravo za poklic in s tem marljivo učenje, a predvsem ga zanimaš ti v celoti, tvoja duša. Kaj pomaga Bogu in tebi veliko znanja, pa malo ali nič milosti.

● Prav kot študentu ti je potrebna:

1. Čistost:
  - Iz nečistosti se rodi „slepota razuma in ohromelost čutov“.
  - Nasprotno pa čistost „v najodličnejši meri usposobi človeka, da more uspešno razviti umske zmožnosti“ (sv. Tomaž Akv.).
2. Ponižnost:
  - Bog, Oče luči, se ustavlja prevzetnim.
  - Ponižnost ukloni duha, da sprejme vso resnico, zlasti Resnico.
3. Učljivost:
  - še nisi dograjen človek: potrebna je še verska, značajnostna in umska vzgoja;
  - pri notranjem življenju in pri učenju potrebuješ vodstva, to pa je nemogoče in neuspešno brez učljivosti.

● Moli:

- Molitev ti je potrebna, da si izprosiš milosti za napredovanje v sveti (svetosti) in svetni znanosti.
- Sv. Tomaž Akvinski pravi, da se je več naučil pri nogah Kristžanega kot iz knjig.

J. Re.

Vzgoja volje

Po mali maturi, katero je Ivan dovršil s prav dobrim uspehom, se je prijavil na učiteljske. Sprejemne izpite je opravil odlično in njegova vroča želja, da bi bil sprejet na učiteljske, je postala resnica.

Ob pričetku šolskega leta 1939/40 je škof dr. Gregorij Rožman blagoslovil na marijaniškem vrtu novodograjeni „Slomškov dom“ za učiteljsčnike. Dom naj bi omogočil zlasti kmečkim fantom vstop v čim večjem številu v vrste slovenskih narodnih vzgojiteljev, katerim bi mogel dati priložnost za čim skrbnejšo pripravo na odgovorno vzgojno delo med narodom.

Okrog trideset učiteljsčnikov je začelo v obeh učilnicah pod vodstvom svojega prefekta z resnim delom. V domu so imeli tudi sestanke učiteljskiške kongregacije, na katere je tudi Ivan prihajal.

Ti sestanki „vzgoja volje“ so bili ob nedeljah po šolski maši. Njihov namen je bil utrditi voljo teh mladih, da bodo postali učitelji odločne in močne volje.

K prvemu sestanku je Ivan povabil tudi prijatelja Nikota. Napeto sta sledila prefektovemu govoru:

...Človekovo življenje je borba in vsakdo more v tej borbi postati junak. Seveda, hoteti mora! Največji katoliški modroslovec zavetnik dijaštva, sv. Tomaž Akvinski, je odgovoril svoji sestri na vprašanje, kaj mora storiti, da se bo

zveličala, kratko in jasno: „Samo noteti moraš!“ Vsi velikani človeštva so bili ljudje močne volje; hoteli so napredovati, rasti. Morali pa so svojo voljo dolgo in načrtno vzgajati in utrjevati.

Šibko voljo je treba že v mladosti okrepiti! Filozof in matematik Pitagora je svoje učence načrtno vadil v mrtvičenju, odpovedi in molčanju, kajti vedel je, da gre pot do prave značajne in znanstvene veličine nujno skozi trdo šolo volje. In umetnost prav živeti je skrita v volji posameznika. Največji zmagovalec v življenju ni tisti, ki podreja svet, marveč oni, ki z močno voljo premaga sebe. Najlažja zmaga sebe pa je v krepostnem življenju in vestnem izvrševanju pokliene dolžnosti.

Dragi dijaki, postati hočete vzgojitelji. Naporno delo vas čaka. Vzgojitelj mora postati in biti vzgajanec vse. Zmožen mora biti vse potrpežljivo prenesti in potrpeti. Pomnite pa, da človek nikdar drugim ne more dati, česar sam nima; mrzla peč še ne greje sobe.

Vzgojiti se morate v osebnosti močne volje. Morate, ker hočete! Poppe uči: „Zahtevaj veliko in dobil boš veliko, zahtevaj malo in dobil ne boš nič!“ Ta preizkušena resnica mora postati še danes vaše najvažnejše vzgojno načelo. Mladina je idealna in podjetna. „Ne morem“ ali „nemogače“ je beseda slabičev...“

Globoko sta dojela mlada prijatelja prefektova izvajanja in Ivan si je zaželel, da bi mogel živeti v zavodu z drugimi součenci in prefektom, da bi tako

pagosteje posegal v debate in življenjska vprašanja. Ker pa je videl, da je to nemogoče, je sklenil, da se bo sam kar največ prizadeval krepiti voljo in rasti v popolnosti krepostnega življenja.

Domačim ni bilo po volji, ker je Ivan uporabil veliko časa za organizacijsko delo, kajti skrbno in vestno se je zavzel za vsako nalogo.

„Je le preveč in šolo boš začel zane-marjati,“ ga je svarila mati. Pa ji je skušal dopovedati pomen organizacijskega udejstvovanja v nastopanju, sestavljanju in podajanju govorov, o lepem vedenju itd.

Ko je mama spoznala, da Ivanovo ndejstvovanje in prizadevanje služi za popolnost vzgoje in značaja in videla, da fant postaja resnejši in marljivejši, je popustila. Podvojila pa je zanj svoje molitve, da bi ostal dober, da bi služil Bogu in narodu.

Apostolat zahteva celega človeka. Da bi se mladci obojestransko izvežbali, so pripravljali stalne govore za sestanke, za vajo v pisanju pa so začeli tedensko izdajati list „Mladi učiteljiščnik“, z mesečna literarno prilogo „Klasje“. Dijaki naj bi pisali dogodke iz resničnega življenja; načelne, vzgojne, ali zgolj leposlovne članke.

Koristna vaja dela mojstra in njeni učinki so se kmalu pokazali pri slovenskih nalogah. Sodelovanje v listu je budilo v dijakih neprestano novo navdušenje za apostolsko delo in jim sproti širilo obzorje.

Ivan je imel za pisanje precej smisla. Skoraj za vsako številko je kaj prispeval. V vsakem članku se vidi njegov napredek in čut opazovanja. Poleg tega je pripravil mnogo govorov in referatov. Viden uspeh teh vaj pa je bil v šolskih nalogah, za katere je vedno dobil odlično

ali vsaj prav dobro. V vseh nalogah se je izražalo zdravo katoliško prepričanje, ne glede na mnenje tovarišev ali profesorja.

V prvi številki „Mladega učiteljiščnika“ je priobčil pod psevdonimom „Orlov“ svoj prvi članek pod naslovom „Kristus“. Med drugim pravi: „Kristus večna Modrost, edina Resnica — živili! Ponujajo se nam krivi preroki. Ovečja oblačila so si nadeli, da jih ne bi spoznali. Povsod nas iščejo: na cesti, v šoli, v knjigi, kinu in časopisju, v umetnosti, pri delu, skratka, povsod v življenju. Skrivajo nam svoj pravi obraz, ker se boje luči — Resnice. Veliko si prizadevajo, da bi spodkopali temelje Resnici. Satansko mojstrsko delujejo. Zato mi ne smemo stati prekrizanih rok in opazovati. Božja Previdnost nas kliče na delo v velikem času. In ker ta veliki čas zahteva velikih ljudi, torej tudi velikih učiteljev. Oklenimo se našega vzora — našega Učitelja, ki je Resnica in Ljubezzen sama — je Jezus Kristus. On sam nas opozarja in uči: Učitelj boš; bodi z besedo, zgledom in dejanjem! Uči edino in vso resnico! Temeljito se pripravljaj na ta odgovorni poklic! In z mojo ljubeznijo boš vse premagal!“

Tudi pesnikovati je Ivan poizkusil — le enkrat. Njegova edina pesem „Prošnja“, sonetne oblike je izšla v prvem „Klasju“. V njej se zaupno obrača na Marijo, pomoč kristjanov in načenja vprašanje, ki je vedno bolj postajalo aktualno in preko katerega kot prepričan, zaveden katoličan in Slovenec ni mogel — komunizem.

„O Marija, dobra naša mati,
ki vseskozi si Devica,
bodi nam mogočna priprošnjica
v časih hudih, ki se jih je bati!“

Daj, izprosi Mati dobrotljiva
naši Cerкви, domovini boljše čase,
naj zatre Gospod brezverne mase,
ki jih pekel na zemljo zliva.

Daj, pomagaj jim, ki ne častijo
Sina, poglej, velika je njih reva
in nevarnost, da se za vselej izgubijo.

Boš za nas prosila, Deva,
ki že v raju strla si hudobno
in zdaj še bolj dobrotla te obseva.“

V urednikovih pomenkih „Mladega

učiteljsčnika“ je bral opazko: „Ivan, o pesmi bo izrekel sodbo strokovnjak.“ Kakor vse kaže, se je sodbe ustrašil in je pesnikovanje za vselej opustil. Še pri svojih krajših skladbah je uporabil tuje besedilo. Morda bi se ob resnem trudu še naredil, a ni se mu zdelo vredno. Kot navadno se je tudi tu vprašal: „Koliko mi bo služilo za praktični apostolat?“ Uvidel je, da je bolje, do vlaga svoj trud v razvoj govorniške sposobnosti, ki mu bodo v bodoči učiteljski službi mnogo koristile.

(Sledi)

IVAN KOROŠEC

v Evropo in nazaj

17. januarja

Na poti na kolodvor še enkrat objamem prelepo milansko stolnico s prisiljenimi stolpiči (in ne prisiljenimi, kot jo je v zadnjem poročilu nagodel tiskarski škrt). Kupim si nekaj brašna za na pot, kajti cene jestvin na vlakih so predrage, da bi tam kupoval.

Vozimo se po Padski nižini, preko-račimo Pad — to pot ima prav malo vode —, in se pod obronki Apeninov spuščamo proti jugovzhodu: Piacenza — Parma — Regio Emilia — Modena — Bologna. Ravnine so na pol zasnežene, ravni topoli stoje v gosjem redu v kakor z ravnico: potegnjenih črtah, ob njih so v zemljo izkopani kanali do zadnje pedi obdelane zemlje. Od časa do časa se prikaže gnezdo hiš s cerkvijo in

stolpom, pa se spet skrije v nepogrešljivi megli.

Od Bologne zavijemo skozi vzpetine in predore naravnost na jug proti Florenci. Kakor bi nekdo potegnil čez pokrajino, se vse spremeni. Pred nami zažive tople rdeče in rjave barve, nebo je močno modro in brez oblačka, hribočki se dvigajo in spuščajo kakor v igri, značilne hiše iz kamnja ponujajo nometane stene zimskemu soncu. Občutek toplote je po teh dneh megle in vlage v alpskem svetu še močnejši.

Florenca — Arezzo — ob Trazimskem jezeru — Orvieto — Orte — Rim. Pokrajina ohranja svoj topel vtis, brez reda se oblike in barve vskladajo v tipično italijansko podobo.

S kolodvora se odpeljem v samo središče poganskega Rima na Foro Traia-

no, kjer stoji cerkva Marijinega imena. To upravlja g. Iskra. Pred svetiščem obstanem: na desni se dviga Emanuelov spomenik, spodaj leži Foro Romano, zadaj stoji kolisej.

G. Iskro najdem v cerkvi. Spet imam občutek, da sem doma. Kjerkoli na svetu se Slovenec s Slovencem dobi, povsod se ustvari občutje doma.

Po strmih stopnicah se dvigava ob cerkvi na stanovanje. Razgovora ni ne konca ne kraja. Saj se je toliko zgodilo od zadnjega srečanja. Zanimajo me slovenske radijske oddaje po vatikanskem radiu, ki jih g. Iskra vodi že deset let. Predstavljam si, kako dragocene morajo biti za Slovence doma sprotne novice iz življenja Cerkve, saj je pod komunisti verski in katoliški tisk zadušeni.

En teden bom ostal v večnem mestu. Bolj kot kraje hočem obiskati ljudi, saj imam prav v Rimu celo vrsto znancev. V razgovorih načenjamo vprašanja, ki nas vse tako zadevajo in zanimajo. Razkrivajo se novi, resničnejši pogledi na marsikaj. V Rimu so le bliže domovini.

V pogovorih zvem, kako so sedanji oblastniki doma postopali z nadškofom Vovkom. Često so ga odpeljali v soboto zvečer v neznano smer (enkrat je inel vtis, da v Tacen, drugič, da v Stično) in ga vso noč zasliševali. Zjutraj so ga pripeljali do slovesne maše v škofijo, po maši je moral pa spet z njimi na zasliševanje. Čisto po zakonih ljudske demokracije!

Menimo se o preteklosti, o času komunistične revolucije in našem uporu. Ali se je moralo vse tako zgoditi, kot se je, ali pa bi se moglo drugače? In če bi se moglo, zakaj se ni? Težko je najti zadovoljiv odgovor, a se le zdi, da bi v tistih usodnih časih morali ka-

ko preprečiti komunistom pot na oblast. Ni mogoče govoriti o osebni krivdi kogarkoli: naša narodna struktura ni bila izdelana, nismo imeli svoje vojske, ki bi ob razpadu Jugoslavije zasedla položaj in postavno prepovedala vsako odhajanje v hribe mimo nje. Nikakor seveda ni bila rešitev v cepitvi katoliškega tabora in pridružitvi krščanskih socialistov partizanom. V veliki meri so prav ti omogočili komunistom zmago, ker so jim posodili svoje krščansko ime. Bile so izredne razmere. Morda bi izredni ljudje v takih okoliščinah kaj opravili, a pri majhnih narodih je tudi izrednih ljudi tako malo.

Kakšne konkretne rešitve bi bile takrat možne? Predvsem dve: najprej ta, da bi kako onemogočili gibanje in delovanje tistim nekaj komunističnim voditeljem, s čemer bi bila revolucija uničena, ali pa tako, da bi ob odhodu rdečih v hribe šli neodvisno od njih tja tudi svobodoljubni ljudje. Čas res ni bil še zrel za pot v hribe. A komunisti so padli narodu v hrbet in da se prepreči komunistična revolucija, bi bilo treba tja. Seveda pa nastane takoj vprašanje, ali bi bilo hrane in obleke in municije za vse in ali bi bilo mogoče zdržati brez tuje denarne pomoči v hribih. Ob vsem tem je gotovo to, da je vse lažje iz dvajsetletne perspektive teoretično reševati problem, ki ga je bilo treba v tistih zatohlih dneh rešiti hitro in z zavestjo ogromne tveganosti a toliko in toliko slovenskih življenj.

Drugi predmet razgovorov je naš odnos do režima doma. Da vlada doma totalitaristični sistem, v Sloveniji neprimerno bolj neumno dosleden kot kjerkoli drugje, je jasno. Spremembe pri postopanju oblasti, ki naj bi se pojavile, so majhne. Kakšno naj bo naše

stališče do doma? Naša naloga je, biti opozicija komunističnemu režimu. Doma te opozicije ni, ker je ne more biti, in če bi mogla biti, bi takoj prenehala biti opozicija, ker bi vrgla nasilni sistem in bi ona zavladala. Ali ima taka opozicija zunaj Slovenije kak smisel? Ima ga. Danes smo Slovenci po vsem svetu, imamo stike z velikimi narodi. Povsod pričamo o zaslužnjenu Slovenije. In tako pričevanje nujno odmeva tudi doma, mogoče celo v večji meri, kot se zdi. Škoda le, da nismo bolj povezani in organizirani v zares kvalitetno opozicijo domačemu režimu, s strokovnjaki za posamezna vprašanja. Saj za to delo ni treba dosti ljudi. A tisti, ki so, morajo imeti veliko vero, veliko ljubezen.

Rim. Skoro pozabil sem ob razgovorih z ljudmi na zaklade večnega mesta. Smo pač polni lastne usode in ni čudno, da najprej povsod iščemo odgovore na naša vprašanja.

Pavla VI. sem videl dvakrat. V nedeljo opoldne, ko je ob oknu svojega stanovanja kratko govoril in skupaj s tisoči, ki smo se zbrali na trgu sv. Petra, molil angelovo češčenje. Potem pa

v sredo pri avdienci, ko se nas je tudi več tisoč zbralo.

Bazilika sv. Petra je še vedno v znamenju cerkvenega zbora: v rdeče oblečenih galerij niso odprli, tako si je možno narediti vtis, kako izgleda bazilika ob zasedanju škofov. Obiščem grob Pija XII. in Janeza XXIII. Skromnost podzemskih grobov priča o iskrenosti naše vere v vrednost nadnaravnega.

Peljem se z dvigalom na streho vatikanske bazilike, se po krožnih stopnicah vzpnem prav na zadnji stolp, v jabolko pa ne puste. V Sikstinski kapeli občudujem Michelangelovo Poslednjo sodbo, potem se napotim naprej v Rafaelove stanze.

Rimskega bogastva je toliko, da ne veš, kam z njim. Prijetno je občutje med starimi, težkimi zidovi, v velemestu s tako blagodejno širokostjo. Vsak kamen je spomenik in moderni avtomobilčki sredi razpadajočega kamena so kot bežni trenutki na večnostnem ozadju. Kot svetovni vandrovci smo se navzeli širokih dimenzij in le v velemestih bi najbrž takoj zaživel s polnimi pljuči. Mislim si, kako dvakrat ozko bi se počutili doma, kjer pritlikavi sistem

oži in manjša že itak majhne razmere. Preveč smo se navzeli po svetu svobode, da bi mogli živeti med stenami komunističnega raja.

Moram naprej, čeprav bi v Rimu še in še ostal. Na rimskem kolodvoru čakamo točno eno uro. Če se spomnim srednjeevropskih železnic, zlasti francoskih Nameravim v Loreto.

Terni — Foligno. Tu se moram pre-
sesti v drug voz, ker je ta, v katerem
sem, amenjen v Florenco. V provincial-
nem vagonu vidiš vse: po tleh jabolka,
kruh, polito vino, prazne steklenice
piva, ki se z ropotom vozijo sem in
tja, vsemogoče obraze z vsemogočimi
izrazi. V Ankono se pripeljemo ob
osmih zvečeri, v trdi temi. Čez eno uro
imam vlak v Loreto, 30 km proti jugu
ob morju.

S postaje v Loretu me avtobus po-
stavi na grič v sredo mesteca. Ulice so
razsvetljene in prazne. Ko hodim med
lišami, mi je, kot da bi se premikal po
odru med kulisami. Prijazni brat mi v
duhovniški hiši odpre. Malodane samo-
stanska celica, vsa dišeča po lesu, me
sprejme vase za eno noč.

25. januarja

V cerkvi se zmenim za maševanje
v sveti hišici. Benissimo! Ker je ta ol-
tar zaseden do pol enajstih, imam do-
volj časa za ogled slavnega Marijine-
ga svetišča, kamor je često zahajal
nadškof Jeglič in kjer je bil pred do-
brim letom na obisku papež Janez
XXIII. Trg pred baziliko je ves obzi-
dan in človeka vklepa v svojo pobožno
domačnost.

Ministrira mi neznanen možiček
petdesetih let. Naočniki, prišiljena bra-
dica in zajetna mašna knjižica v rokah
ga delata slovesnega. Posebno pa še
iznenadi s svojim krepkim, namenoma

pretrganim odgovarjanjem pri maši.
„Deo... gratias.“ Vse razumem, ko mi
v zakristiji razlože, da je to učitelj iz
ljižnjega kraja, ki ni vselej popoln go-
spodar svojega razuma in se mu zdi, da
ima čudne vizije.

Opoldne se odpeljem nazaj do Fo-
ligna, od tam pa v Assisi. Ob treh po-
poldne nas pripelje lokalni vlak na asi-
ško postajo. Že od daleč je videti viso-
ke loke pod baziliko sv. Frančiška. Vse
mesto iz kamna je stisnjeno nekaj kilo-
metrov proč pod hrib.

Avtobus nas pelje v mestece. Tu po-
iščem zanimivo ustanovo don Giovanni-
ja Rossija Pro civitate christiana ali
Cittadello. Kmalu sem v tem majhnem
naselju sredi Assisija. Vse je zidano iz
kamenja, položeno navkreber kot vse
mestece, a moderno, okusno.

Za en dan si najamem tu stanova-
nje, da se seznanim z ustanovo. Soba
je opremljena nad vse lepo, čeprav res-
no skromno. Videti je, da so imeli za-
devo v rokah ljudje s talentom in lju-
bezniyo. Ena izmed članic ustanove mi
razklada smisel in delo te skupine ljudi.

Don Giovanni Rossi, sedaj sedemde-
set let star, je bil v mladih letih taj-
nik kardinala Ferrarija. Ustanovil je
kongregacijo sv. Pavla za širjenje ka-
toliškega tiska in filmov. Potem je pa
— sedaj je od tega 25 let — ustanovil
svetno družbo Pro civitate christiana
s sedežem v Assisiju in apostolskim de-
lovanjem po vsej Italiji. Svetu hoče po-
kazati Kristusa kot edino osnovo dru-
žabnega življenja. Svoj program vrši z
besedc, tiskom, umetnostjo in vsemi
izraznimi sredstvi kulture.

Člani te svetne družbe se imenuje-
jo voluntari, prostovoljci. Vsi, moški in
ženske, morajo najprej doktorirati iz
katerekoli snovi. Potem študirajo v

Assisiju tri leta kristologijo. Z oblubo, živeti Kristusa in pokazati ga drugim, so za vse življenje sprejeti v družbo. Oblačijo se kot ljudje v svetu. Medse sprejmejo le neobhodno število duhovnikov. Trenutno je kakih šestdeset žensk in štirideset moških. Med njimi so zdravniki, farmacevti, matematiki, lingvisti, a nihče ne vrši svojega poklica.

Nj.hov vpliv na katoliško življenje v Italiji je ogromen. V Cittadello vabijo na tečaje politike, univerzitetne profesorje, znanstvenike, časnikarje, pisatelje, ljudi od kina, umetnike, razpisujejo nagradne natečaje, organizirajo umetnostne razstave. V Assisi zbirajo tudi industrijalce, uradnike in delavce. Za akademike pripravijo vsako leto posebne študijske dneve, organizirajo

romanja kot izpoved vere (marcia della fede), duhovne vaje in izlete in potovanja po Italiji in zunaj nje.

Zečo je uspešno njih delo na misijonih po vsej Italiji. Oni, laiki, pridigajo po trgih, uradih, industrijskih središčih, šolah, ječah, bolnišnicah. Z avtom in zvočnikom govore ljudem, ki se počasi nabero na balkone. Pri delu uporabljajo filme in skioptične slike. Pripravijo češččenje Najsvetejšega in procesije k bolnikom.

Zlepa nisem slišal tako lepo peti večernice kot v Cittadelli. Ogledal sem si pri njih posebno stavbo s fotografijami vseh svetovnih slik o Kristusu in ogromno kristološko knjižnico.

Vtis je čudovit.

B. R.

TO IN ONO

Glasilo pravoslavnega patriarha v Atenah — Vima, objavlja poseben članek znanega pravoslavnega profesorja teologije Hamilkarja Alizivatos. Uvodoma omenja, da se je s srečanjem papeža Pavla VI. in patriarha Atenagorasa v Palestini začela nova doba v razmerju med Vzhodom in Zahodom. „Led je prebit,“ vzklika in poudarja, da se mora sedaj začeti dialog med teologi Vzhoda in Zahoda. Dialog mora biti „predvsem pravi most ljubezni in resničnega miru. Kajti stolpja so opravila svoje, ko so nas metala v brezbriznost, nevednost, sumničenje, nasprotovanja, sovraštvo, zločine in fanatizem. Dialog ljubezni in miru se mora pogumno zazreti vsemu temu v oči in pomesti s posledicami preteklosti... Ko pa bo duh ljubezni preveval naše razgovore, bomo morali znati pripraviti predvsem nove teološke temelje. Pravoslavje se mora resno pripraviti na srečanja in izbrati res najboljše teologe, ki bodo popolnoma in jasno o vseh problemih na sporedu. Nikakor si ne smemo pomagati z drugo ali tretjevrstnimi teološkimi argumenti, in med tako važnimi razgovori ne bomo smeli segati po dokazih in nazorih iz srednjega veka, ki so bili prav toliko strastni, kolikor so bili otročji.“ Profesor Alizivatos, ki je državni prokurator v grški pravoslavni Cerkvi,

še in še opozarja na temeljito pripravo na razgovore. Pri tem dodaja, da „sodobno pravoslavlje ni dovolj znanstveno utrjeno in tako bogato, kakor je bogato izdelana katoliška teologija. Toda pravoslavni teologi se bodo mogli zanašati na pomoč Sv. Duha in na prijateljsko razpoloženje na obeh straneh. Razgovor mora biti resničen po globini in ne sme biti samo retoričen ali prežet s praznim besedičenjem. Razgovore mora prevevati priznanje, spoved in spovedati se morata obe strani. Nič se ne bo moglo zgoditi slabega, če bomo priznali, da so papeži, patriarhi in cesarji v Bizancu grešili, ker se niso mogli otresti spon časa in niso mogli uiti atmosferi, v kateri so živeli ter so bili obsojeni na dolžnost delavnosti.“ Razgovori pa se bodo razvijali na podlagi demokracije, to se pravi, da bo vsaka stran imela pravico govoriti o napakah v nasprotnem taboru. Vedno pa bo moral vladati duh bratstva. Ob koncu še dodaja, da se naj pri razgovorih nikar preveč ne govori o papeževi nezmotljivosti, zlasti pa se naj udeleženci izogibajo izrazu o „ločenih bratih“, ker je takšno izražanje, zlasti na Vzhodu, žaljivo.

Kardinala Königa, dunajskega nadškofa so obiskali časnikarji in ga zaprosili za njegovo mnenje o dosedanjem delu koncila. Med drugim je izjavil: „Papež Pavel VI. je imel na koncil večji vpliv kot pa Janez XXIII. Janez XIII. je pustil, da je šel koncil naprej, kakor je hotel. Papež Pavel VI. pa ob popolnem spoštovanju svobode koncilskih očetov vodi koncil k ciljem, ki jih je določil papež Janez XXIII, ker ve, da je to največja naloga njegovega pontifikata.“ O reformah v kuriji je kardinal dejal: „Vem, da se dela mnogo v tej smeri, toda nikakor ni pričakovati, da bi se kaj resnično temeljitega zgodilo pred koncem koncila. Ugotovil sem že, da papež pelje do konca vsako stvar, katere se loti. On ne začinja ničesar s tisto spontano lahkotnostjo, kakor je to delal papež Janez XXIII. Papež Pavel VI. dela počasi, toda odločno.“

O koncilu samem pa je kardinal povedal: „Jaz gledam na delo koncila največ skozi oči teološke komisije; njen član sem in njeno delo je, kakor tudi ostalih, zelo temeljito. Teološka komisija je nekako živčno središče koncila. Sedaj vidim, da se niti povezujejo, razlike so se poravnale in izdelujejo se zelo dobra besedila. Napakam, ki so se napovedovale, smo se izognili. Verujem, da na prihodnjem tretjem zasedanju ne bo dolgih razprav in ne bo opozicije. Lansko leto so bile dne 30. oktobra odobrene zamisli o škofijskem kolegiatu in o diakonatu in bodo sedaj vključene v zaključno listino.“ Dodal je, da najbrž koncil še ne bo zaključen, vendar bo četrto zasedanje res zaključno, če se bo delo pospešilo. Najbrž poglavje de Beata Maria Virgine ne bo vključeno in se o njem ne bo razpravljalo, vendar je tudi o tem izdelan predlog, ki bo zadovoljil vse prisotne. Papež želi, da bi se razpravljalo o „občestvu svetnikov v nebesih“, o listini za duhovščino, o vzgoji klerikov, o katoliških univerzah in tudi o listini glede ekumenizma. Ekumenizem je najbolj važno vprašanje koncila. „Obravnavali bomo tudi vprašanje o Judih in še mnogokaj...“ Na četrtem zasedanju pa bi se moralo zlasti govoriti o 17. listini in najti moramo besedilo, ki bo enako razumljivo katolikom in nekatolikom.“

R. Jc.

Moralni red! Kako veliko vrednost ima ta beseda za nas, za človeštvo, posebej še na področju kina. Mnogi se jezijo, kadar jo slišijo, ker smatrajo, da jim je ovira pri njihovem umetnostnem udejstvovanju, da jih ovira pri razvoju tehnike, ker se hočejo oddaljiti od osnovnih načel moralnega življenja. Mnogi svoje jeze ne pokažejo javno, a so njihovi filmi in umetnost dvomljive vrednosti. Moramo pa zopet javno povedati, ker je to Naša dolžnost, da samo upoštevamo in spoštovanje moralnih zakonov v umetnosti in kinu predstavlja resnično umetnost, spoštuje človeka in ga postavlja na mesto, ki mu pripada. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru predstavnikom katoliškega kina 7. 7. 1964.)

Zahteve sodobne mladine. Ta predstavlja veliko področje dela! Ali lahko mirno in z zaupanjem gledamo na sodobno mladino, njeno versko in moralno življenje? Ali morda ne opažamo, da ima sodobna mladina drugačno miselnost, da je drugačna? Da, vse to vidimo in opažamo, se zavedamo, da vzgoja sodobne mladine zahteva velike pozornosti, veliko dela, mora biti prva skrb dušnopastirskega dela in socialnega skrbstva. (Pavel VI. v nagovoru v splošni avdienci 8. 7. 1964.)

Delo in delavci v sodobni družbi. Vprašanje dela v sodobni družbi ni omejeno samo na odnose delo — kapital, niti se ne more pojmovati pod imenom delavec samo industrijskega delavca. Problem je obširnejši in področje veliko

večje. Delo ni samo ročno delo, ampak vsak napor in prizadevanje človekovega razuma vloženo v preoblikovanje narave in drugih aktivnosti za zadovoljitev najrazličnejših človekovih potreb. Končno delajo vsi, katerih prizadevanja so namenjena na lastno vzdrževanje in vzdrževanje družine. Zato ima človek, ki dela poleg pravice do aktivnega sodelovanja v podjetju in gospodarskem življenju, ampak tudi kot član narodne skupnosti tudi sodelovanje in soodločanje v vodstvu narodnega gospodarstva in družbenega življenja. (Državni tajnik kardinal Cicognani v imenu sv. očeta v pismu predsedniku francoskih socialnih tednov 25. 7. 1964.)

V prvi vrsti na fronti so duhovniki, ki so se posvetili dušnemu pastirstvu in apostolatu med delavci. Namen njihovega poslanstva je, da delovno ljudstvo pripeljejo nazaj h Kristusu. To delo je zelo težavno, ker morajo premagati veliko duševnih in materialnih zaprek. Delavcem morajo posredovati zavest, da niso samo materija ali stroji, ampak so otroci božji, ki jih Bog ljubi in jih je Kristus odrešil, da je vsak človek poklican, da si uredi zemsko življenje v družbenem redu, ki sloni na pravici, ljubezni in miru. Toda stvarne dobrine so samo sredstvo za življenje, zato mora tudi delovni človek obrniti svoj pogled k Bogu in živeti po krščanskih načelih. (Sv. oče v nagovoru italijanskim delavcem 25. 6. 1964.)

Sodobna vzgoja ženske mladine je potrebna gotovih sprememb. Ženska ne

sme biti samo pasivni opazovalec tega, kar se dogaja okrog nje in v svetu. Pripravljati se mora tudi za vodilno in aktivno delo, za globlje versko življenje, kakor tudi resnično upoštevanje krščanskih načel v vsakdanjem življenju. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru ženski mladini Katoliške akcije 5. 7. 1964.)

Kršćanstvo je resnično v službi človeštva. To nam potrjujejo svetniki, ki jih danes proglašamo. Njihovo pričevanje, je živi klic Afrike, klic, ki se stalno ponavlja in prosi pomoči. Afrika potrebuje misijonarjev, duhovnikov, zdravnikov, učiteljev, redovnic, velikodušnih src, ki so pripravljena pomagati prebujajočim se narodom Afrike. (Sv. oče Pavel V. ob proglasitvi svetnikov 22 afriških mučencev 18. 10. 1964.)

Afrika danes odpira krščanstvu vrata in srce. Je to velik trenutek, ki se najbrže ne bo ponovil nikoli več. Zato vabimo vse katoličane Evrope in Amerike,

Vatikansko glasilo „Osservatore Romano“ je objavil poseben članek o Karlu Rahnerju S.J., ki je pred kratkim prevzel stolico na Münchenski univerzi in sicer po Romanu Guardiniju. Članek govori o Rahnerju kot o učitelju in pravi, „da je znal odpihniti stare privide o teologiji, pa je pri tem ohranil temelje najstrožje pravovernosti, pri čemer je dokazal popolno ljubezen do Cerkve.“

Pogajanja med Vatikanom in Madžarsko potekajo pospešeno, kakor poročata nizozemska katoliška tiskovna agencija KNA, ki pravi, da so določbe novega dogovora dozorele v toliko, da je pričakovati sporazum, ki bo podoben neke vrste konkordatu med Sv. stolico in Madžarsko. Vendar bi nameravani dogovor razčistil le nekaj zadev. Vsekakor ne bo nič o kardinalu Mindszentiju, dasi je madžarska vlada izrazila pripravljenost, da bi izvedla revizijo procesa. Sicer se je že govorilo, da je madžarska vlada sestavila komisijo pravnikov, ki so spise procesa proučili. Novi sporazum bo veljal zlasti upravnim zadevam in določil meje delovanja hierarhije. Kako zelo omejena bodo določila, se vidi iz določbe, da se ne bo nič spremenilo o škofih, ki so bili nasilno odstranjeni s svojih sedežev. Vlada se postavlja na stališče, da so te škofije brez škofov in obljublja samo to, da bo ugodna zrla na predloge sv. stolice pri imenovanju njihovih naslednikov. Pogodba bo tudi obsegla določbe o redovih. Trenutno smejo na Madžarskem delovati samo piaristi, benediktinci in še en red redovnic, ki pa smejo sprejemati letno samo dve kandidatki za noviciat.

da se temu klicu Afrike odzovejo, enako kot so se odzvali klicu Južne Amerike, ko smo prosili duhovnike za te dežele. To zahteva novih žrtev! Da žrtev, ker je to evangelijska zapoved, dandanes nujno potrebna. Za žrtev je potrebna ljubezen, in ta je kot plamen, ki zajame in osvetli svet v resnični veri. (Sv. oče Pavel VI. istotam.)

Papež je misijonar, je pričevalec božji, pastir duš in apostol, ki potuje iščoč in v skrbi za duše, zato napovedano potovanje na svetovni evharistični kongres v Bombaju. Velikemu narodu Indije hočemo ponesti pristrčno poslanico ljubezni in krščanske vere. To potovanje hoče biti tudi vzpodbuda misijonarjem v misijskih deželah, ki se trudijo za razširjevanje evangelija, kakor tudi vzpodbuda za večjo misijsko vneto katoliške Cerkve in odziv misijskemu povabilu vesoljnega cerkvenega zbora. (Sv. oče Pavel VI. istotam.)

Kitajščina — obvezni mašni jezik. Katoliški škofje Formoze, Hong Konga in Makao so določili kitajščino za cerkveni jezik na ozemlju njihovih škofij. To velja za maševanje in delitev zakramentov. Istočasno so priporočili, da bi cerkvena besedila priredili v domačih, krajevnih narečjih. Ta odlok stopi v veljavo v vseh treh omenjenih škofijah 1. januarja 1965.

Umrli je vrhovni jezuitski predstojnik. 5. oktobra je umrl p. Janez Krstnik Janssens, vrhovni predstojnik Jezusove družbe (jezuitov). P. Janssens, po rodu Belgijec, je bil star 75 let. Za vrhovnega predstojnika je bil izvoljen pred 18. leti, 15. septembra 1946. Njegov prednik je bil p. Ledochnowski, Poljak. — Ob izvolitvi p. Janssensa je bilo 28.000 jezuitov, letos jih je na vsem svetu 36.000; prav tako se je število jezuitskih misijonarjev v poganskih deželah od 4.000 dvignilo na 7.000.

Kardinal Cushing je 5. septembra v Westenu blagoslovil novo semenišče za zakasnele poklice. Semenišče je skupno za vse severnoameriške škofije in se imenuje po umrlem papežu Janezu XXIII. Že med gradnjo so morali načrte spremeniti. Prvotno so predvidevali stavbo za sto gojencev, a kandidatov se je prijavilo nad 400. Zato so morali stavbo znatno povečati. Med prvimi kandidati so npr. bili: dva zdravnik, školski ravnatelj, več profesorjev, en odvetnik, ravnatelj časnika, bivši metodistični duhovnik. Rektor semenišča je bivši mornariški častnik. Srednja starost kandidatov je 40 let.

V Zagrebškem malem semenišču je letos 428 dijakov. Obiskujejo škofijsko gimnazijo. 230 dijakov je iz zagrebške nadškofije, ostali so iz drugih hrvaških škofij. Zelo se je povečalo število gojencev v prvem razredu, ki znaša skupno 135 gojencev. — Novo šolsko leto se je začelo 5. septembra.

Najstarejši katoliški škof je trenutno škof Dionizij Casarolo, nadškof v Gaeti, star 95 let. Blizu mu je po starosti zagrebški pomožni škof Franjo Salis-Seewis, ki ima 93 let.

Ulica Pavla VI. v Betlehemu. V spomin na obisk Pavla VI. v Betlehemu so mestne oblasti kilometer in pol dolgo ulico poimenovala po Pavlu VI.

Brazilski škofje so izdali skupno pastirsko pismo, v katerem pozivajo vlado, naj izvede socialne reforme, ki bi pospeševale izobrazbo ljudstva in odpravile pomanjkanje v mnogih slojih.

Sv. oče Pavel VI. je poslal katoliški skupnosti v Banjaluki 2 milijona dinarjev. Ta vsota naj bi služila za obnovo pravoslavne cerkve, ki je bila med drugo svetovno vojsko močno poškodovana.

Boston v Ameriki je prva škofija, ki ima lastno televizijsko postajo. Delovati je začela v drugi polovici letošnjega leta. Blagoslovil jo je kard. Cushing.

Občinski svet v Lisieuxu v Franciji je sklenil, da bo imenoval veliko cesto, ki vodi s francoske državne ceste do bazilike sv. Terezije v Lisieuxu, po papežu Janezu XXIII.

V stolnici v Essenu v Nemčiji so nedavno odkrili spominsko ploščo v počastitev spomina pokojnega papeža Pija XII. Pod podobo in podpisom Pija XII., ki sta vklesana v marmor, so navedene besede: „Ustanovitelju škofije Essen, prijatelju nemškega naroda in zagovorniku pravičnosti in miru.“ Pcbudo, ki želi biti izraz hvaležnosti in istočasno opozorilo živeti in delovati na pošten način, je izvedla skupina katoliških inženirjev, ki so hoteli odgovoriti na obrekovanja velikega papeža, katera vsebuje drama Vikar.

Kardinal Višinski je v pastirskem pismu, ki so ga prebrali v vseh cerkvah varšavske nadškofije, obsodil omejitve, ki jih je odredila civilna oblast za pouk verouka na Poljskem. V svoji poslanici, ki jo je podpisal pred svojim odhodom v Rim, poljski primas odločno protestira proti oviram, ki jih oblast stavlja svobodnemu poučevanju verouka v deželi. Kardinal obtožuje civilne oblasti, da z različnimi sredstvi prisilijo duhovnike, da klonijo pred zakonom ministrstva za javno vzgojo, ki je bil odobren l. 1961 in ki se tiče obveznosti, da morajo veroučitelji predložiti poročila o svoji delavnosti. Potem, ko omenja besede pokojnega papeža Janeza XXIII. o dostojanstvu in svobodi človeške osebe, kardinal v svojem pismu izjavlja, da akcija civilnih oblasti pobija čut pravič-

nosti in celo človekovo svobodo. Ta akcija, tako zaključuje kardinal, nas spominja na bridke izkušnje nedavne preteklosti. Prisiljeni smo, da se branimo.

Narodna župnija za Italijane v Nemčiji. Okrog 20.000 italijanskih delavcev, ki so se izselili v München na Bavarskem in v njegovo bližino, bo imelo kmalu svojo lastno katoliško župnijo. Graditi jo bodo začeli v začetku prihodnjega leta na pobudo monakovske nadškofije ob sodelovanju z mednarodno Karitas in z italijansko katoliško misijo. Skupek poslopij se bo imenoval Italijansko središče sv. Karla Boromejskega. Razen cerkve bo obsegal dvorano za prireditve, za konference, otroški vrtec in knjižnico.

Najbolje je znal sv. pismo. Tretji mednarodni natečaj o poznanju sv. pisma so zaključili v Jeruzalemu. Zmagal je prvokrat tujec, in sicer Avstralec Michell Gracham. Izraelski dijak, 24-letni Krasjanski, je dobil drugo nagrado. Tečaja so se udeležili delegati iz nad dvajset dežel.

Podoba Montserratske Matere božje, v lite v železo v teži 25 kg, je športno društvo za ribolov „La Gavina“ spustilo v morskno dno pri Ribas Roges v Španiji. Tako naj bi ona varovala člane tega društva pred nesrečami in jim naklonila srečo pri ribolovu.

Pogajanja med Vatikanom in Češkoslovaško so zelo blizu zaključka, kakor poročajo nekateri inozemski viri. Papež Pavel VI. je sprejel v avdijenci škofa Neeseya, administratorja škofije v Nitri. Konec junija pa so v Pragi izvolili msgra. Antonina Stehlika, kapitularnega vikarja praške nadškofije, za predsednika društva Caritas in v njenem odboru je prvič tudi redovnica s. Helena Hraban, prednica usmiljenk v Opavi. Caritas je katoliška dobrodelna ustanova, ki v raznih bolnišnicah skrbi za 2.700 bolnikov, kakor je poročal vladni radio v Pragi. Poleg tega vodi dve hiralnici za onemogle duhovnike in sicer v Senohradu pri Pragi in v Moravcu pri Brnu. Vlada daje letno milijon dolarjev kot svoj prispevek.

Slovenski nadškofijski liturgični svet. Slovenski ordinariji so pred nekaj meseci ustanovili nadškofijski liturgični svet in vanj imenovali po dva ali tri člane, člani sedanjega sveta so: generalni vikar dr. Stanko Lenič, predsednik; Andrej Simčič, predsednikov namestnik; Jože Vesenjaki, tajnik; dr. Janez Oražem, Drago Oberžan, dr. Marijan Smolik in Cvetko Gregorič.

Ljubljanski nadškof dr. Jožef Pogačnik je pred odhodom na tretje zasedanje II. vatikanskega zbora napisal sledeče pastirsko pismo:

„Dragi verniki! Jutri, dne 14. septembra, na pomemben praznik povišanja svetega križa, se v Rimu začne tretje zasedanje II. vatikanskega cerkvenega zbora. Letošnje zasedanje bo eno najvažnejših. Na njem bodo škofje vsega sveta glasovali in razpravljali o zadevah, ik obravnavajo notranje življenje Cerkve, in s tem končali to, kar prvi vatikanski zbor ni utegnil izvršiti. Najprej bodo glasovali o tem, kar so lani razpravljali o Cerkvii ob koncu sveta in njenem združenju z zmago slavno Cerkvijo v nebesih, ter o Mariji in njeni zvezi s Cerkvijo. K temu bo spadalo tudi glasovanje in razpravljanje o dušnoglasovanju in razpravljanje o dušnoglasovanju in razpravljanje o dušnoglasovanju in razpravljanje o dušnoglasovanju in razpravljanje o dušnoglasovanju — o prizadevanju za zblížanje in razgovor z nekatonličani, dalje o laiškem apostolatu, o božjem razodetju in o Cerkvii v sodobnem svetu. Vse to je bilo že napovedano v cerkvenih listih.

Iz tega vidite, da bodo škofje odločevali o zelo važnih zadevah Cerkve. Da bo njih delo vodil Sveti Duh, moramo

konceil spremljati z obilno molitvijo, z žrtvami in pokoro. Vsak izmed vas naj vsaj nekaj stori, in to z veselo požrtvovalnostjo in v zavesti, da s tem sodeluje pri delu koncila in soodloča o bodočnosti svete Cerkve. Družine in posamezniki naj v ta namen rade molijo rožni venec.

Veliko molimo za vesoljni zbor vsak zase, zakaj „veliko premore goreča molitev pravičnega“ (Jak 5, 16), molimo tudi skupno, „kajti, kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi“, nas uči naš Gospod.

Dr. Maksimilijan Držečnik, mariborski škof je v pismu pred odhodom na konceil med drugim dejal: „Dragi verniki! Ko se poslavljam, vas obenem prosim, da se me spominjate v molitvah. Jaz pa se bom vas spominjal vsak dan pri sv. maši in na svetih krajih večnega mesta. Pred odhodom izročam škofijo in vas, ki ste moji skrbi poverjeni, v božje varstvo; priporočam vas tudi priprošnji Materi božje in božjemu služabniku A. M. Slomšku. — Bog bodi z vami vsemi. Njegov blagoslov in Marijino varstvo naj vas spremlja in varuje vsega hudega!

Upravo slovenskih škofij so v času odsotnosti škofov vodili: dr. Stanko Lenič, ljubljanski generalni vikar in stolni prošt; dr. Josip Meško, generalni vikar mariborske škofije; Andrej Simčič, Novo Gorico; prošt Jurca Koper.

Potek postopka za beatifikacijo božjega služabnika Slomška je mariborski škof dr. Držečnik, v času svojega bivanja v Rimu, skušal pospešiti.

Razgovor z ljubljanskimi bogoslovci.
„Glas koncila“, verski list iz Zagreba je letošnje poletje izvedel anketo med ljubljanskimi bogoslovci. Poročilo ima naslov „Bodoči duhovniki vedo, kaj jih čaka“. Vmes je slika veselih bogoslovskih obrazov. Vsebuje odgovore na vprašanja, ki jih je postavilo uredništvo bogoslovcev in so jih ti — na željo uredništva — na hitro napisali na papir. Anketa je bila popolnoma prostovoljna. Večina bogoslovcev se je rada odzvala.

Iz njihovega odgovora na vprašanje, iz kakšnih družin izhajajo, zvemo, da jih izhaja okrog 50 odstotkov iz delavskih družin, 45 odstotkov iz kmečkih in 5 odstotkov iz uradniških.

Za današnje čase je bilo zanimivo vprašanje, kdaj so se posamezniki izmed njih odločili za duhovski stan. Iz odgovorov je razvidno, da se je večina od njih odločila v starosti nad 20 let. Eden od njih je v tej zvezi povedal, da je maturiral kot brezverec, v počitnicah pa je začel razmišljati in našel Boga ter se dosledno temu odločil, da postane ves njegov.

Večina (46 odst.) sedanjih slovenskih bogoslovcev si želi dušnopastirskega dela med kmeti in delavci. Kmečke in delavske ljudi namreč dobro poznajo. Glede dela, ki jih čaka, si ne delajo nobenih utvar ali, kakor je zapisano, nimajo nikakršnih iluzij odnosno nobena od njih ne vodi pri tem kak avanturizem.

Pogajanja med Vatikanom in Jugoslavijo. Novi beograjski nadškof Bukatko je bil junija 1964 v Rimu. Z njim je bil tudi nadškof šeper iz Zagreba. Oba sta prišla, da bi obvestila vatikansko državno tajništvo o tem, kako daleč so razgovori med vlado in jugoslovansko hierarhijo za sklenitev modusa vivendi. Iz Slovenije pa je 53 duhovnikov romalo v Lurd in med potovanjem izjavilo, da jim oblasti niso delale nobenih težav za podelitev potnih listov.

Sicer so pa tudi že sami na sebi občutili prezirljive poglede, ki leta vsak čas na „črnosuknježe“. Za vse to vedo in so se ravno zaradi tega odločili stopiti v bogoslovje.

Nadalje je značilno, da bi se jih 20 odst. rado posvetilo vzgoji mladine odnosno dušnopastirskemu delu med mladino. Eden od njih je dejal, da bi se rad čisto posvetil bolnikom in invalidom. Mnogi med njimi so poudarili, da je apostolsko delo nemogoče, če apostol sam ne živi globokega duhovnega življenja. Eden od njih, kontemplativni redovnik, je zavestno in odločno prepričan zapisal: „Verujem v apostolsko silo kontemplativnega življenja.“

Na vprašanje, zakaj se je svet od-tujil veri, so vsi kot dogovorjeno temeljito odgovorili:

„Čisto gotovo ni nujno, da izboljšanje življenjske ravni vodi do izgube vere ali da je konkretni razvoj zavil po tej poti v laksnost (ohlapnost, popustljivost) in ateizem. Največ ljudi ne veruje, ker niso poučeni!“

Umrli so: Anton Zalokar, župnijski upravitelj v p. v 75. letu starosti. Služboval je na Brezovici, Črnomlju, Dolenji vasi, Knežaku, Šmihelu pri Žužemberku, Starem trgu pri Ložu, št. Juriju pod Kumom, na Topli rebri, na Urški gori; **Jožef Ocepek**, upokojeni župnik ovsiški, v starosti 88 let; **p. Albert Pirc**, OFM, starosta slovenske frančiškanske province.

Praznik Kristusa Kralja. Proslava Kristusa Kralja, v nedeljo, 25. oktobra, je obsegala sv. mašo s cerkvenim govorom in ponovitev misijonske drame „Viharji v dušah“.

Pri zborni sv. maši, katero je ob 16 daroval g. direktor Anton Orehar, sta bila, po odločbah koncila in slovenskih škofov, berilo in evangelij prvič le v slovenščini. To je bila prijetna novost na letošnjem proslavljanju Kristusa Kralja in prvič občuteno dejansko uresničenje določb svetovnega zbora.

Med sv. mašo je g. direktor Orehar razvil osnovno misel o vlogi laikov v Cerkvi. Božje ljudstvo, kot koncil od sedaj naprej imenuje vernike, ima dve glavni nalogi: pokazati, približati Cerkev svetu in svet pripeljati v Cerkev, k Bogu.

Slovenski tabor v Ramos Mejii je bil v nedeljo, 13. septembra. Posvečen je bil slovenskemu domu. Vsebina dopoldanskega dela: dviganje zastav, podzdravne besede in petje šolskih otrok. Za tem podal temeljno taborno misel predsednik društva Zedinjena Slovenija g. Božidar Fink pod naslovom: „Čas nam nalaga zvestobo in značajnost“. Za zaključek dopoldanskega sporeda je bila sv. maša, katero je daroval krajevni dušni pastir g. Janez Kalan in v pridigi razvil misli o pravi ljubezni do Boga in do bližnjega tako posameznika kakor slovenske skupnosti.

V opoldanskem odmoru je bila razstava izdelkov šole A. M. Slomška in

narodnih noš v miniaturo. Popoldanski program je začel predsednik Zedinjene Slovenije g. Božidar Fink s pozdravom slovenskemu taboru. Sledil je nastop slovenskega pevskega zbora Gallus. „Za slovenski dom“ je bila jedrnata beseda, ki jo je v slavnostnem govoru poudarjal predsednik Slomškovega doma g. Janez Brula. Naslednja točka je bil prikaz žvjljenja na slovenskem domu: „En dan na slovenski domačiji“. Besedilo je napisal dr. Jože Krivec. Ves nastop je režirala ga. Ema Kessler-Blejčeva s sodelovanjem gdč. Anice Šemrov in Francija Holosan. Nastopu skavtov je sledila prosta zabava.

XII. mladinski dan v Lanusu. Vršil se je v nedeljah, 20. in 27. septembra. Prvič je bil namreč prekinjen zaradi slabega vremena in je bil popoldanski del programa prestavljen na 27. septem-ber.

20. septembra je bila ob pol 10 zbor-na mladinska maša s petjem katero je daroval za slovensko mladino g. J. Petek CM. V pridigi je naglašal pomen naziva „slovenska katoliška mladina“. Po sv. maši je bila nogometna tekma med domačim moštvom in San Marti-nom.

Naslednjo nedeljo, 27. septembra, se je vršil popodanski del 12. mladinskega dne. Nastopili so: najmlajši, naraščaj-niki, deklice, naraščajnice, mladci, de-kleta in folklorna skupina iz San Justa. Navzoči so tem, ki so mladino za nastop

pripravili in mladini izkazali priznanje in hvaležnost z iskrenim odobravanjem. Po končanem nastopu je zavladalo prijetno domače razpoloženje.

Misijonska prireditev je bila v nedeljo, 18. oktobra, v dvorani Slovenske hiše. Obsegala je dva dela. — V prvem delu je bivši kitajski misijonar č. g. Franc Jereb CM, jugoslovanski provincial Misijonske družbe — lazaristov, imel govor pod naslovom „Kako se gradi Cerkev“. Orisal je težave, na katere nalete tuji misijonarji med Kitajci. Dve izmed glavnih težav sta nepoznanje ali nepopolno obvladanje jezika in drugačno mišljenje, čustvovanje, sploh drugo življenje kitajske duše.

V drugem delu so člani Slovenskega gledališča uprizorili misijonsko dramo

v treh dejanjih „Vihar v dušah“. Napisal jo je Enrico Basari in prevedel na slovensko Ruda Jurčec. Drama se odigrava v delavskem taborišču pri gradnji železniške proge nekje v Boliviji v letih 1895—1897. Režija: Maks Borštnik, scena: Ivan Bukovec. Vso proslavo je organizirala Slovenska misijonska zveza v Buenos Airesu.

10-letnica Slovenske kulturne akcije (SKA). Po razstavi slovenske grafike (od 26. sept. do 3. okt.) je bil v proslavo 10-letnice ustanovitve SKA v soboto, dne 3. oktobra, v dvorani Slovenske hiše tretji umetniški večer. Pripravila sta ga glasbeni in gledališki odsek. Slavnostni govor je imel g. Ruda Jurčec, predsednik SKA. Govoru je sledil umetniški večer pod skupnim naslovom Pe-

Prizor iz misijonske drame „Viharji v dušah“

sem — Beseda — Igra. Obsegal je izvajanja kvarteta Fink in nastop gledališkega odseka pod geslom Srečanje s poeti. Celotno režijo umetniškega večera je vodil g. Nikolaj Jeločnik. Učinkovito sceno je zamislil g. arh. M. Eiletz. SKA ima svoje središče v prostorih Slovenske hiše. Od tod širi močan kulturni vpliv med Slovence po vsem svetu.

Slovanski festival v San Justu. Pod tem naslovom se je Naš dom v San Justu spominjal 8. obletnice blagoslovitve krajevnega doma. Celodnevna prireditev je bila v nedeljo, 11. oktobra, v prostorih doma. Dopoldne je bila sv. maša. Po tej se je razvil dopoldanski del proslave in je obsegal: pozdravni govor (g. Ivan Oven), duhovno misel č. g. Janko Merinik), nastop šolskih otrok (pod vodstvom svoje učiteljice gdč. Angelce Klanškove, govor predsednika Našega doma (g. Fr. Benko). Dopoldanski spored je zaključil sanjuški pevski zbor pod vodstvom g. Štefana Drenška.

Popoldne so nastopile folklorne skupine Slovencev, Čehov, Slovakov, Poljakov in Rusov. Vsako od teh je v svojem jeziku pozdravil slavnostni govornik g. dr. Tine Debeljak, kateri je razvijal svoj govor pod naslovom „Bratje, v kolo se vstopimo“. Pri popoldanskem delu je sodeloval slovenski pevski zbor Gallus pod vodstvom g. dr. Julija Savelli-a.

Slovenski dom v San Martinu je za obletnico ustanovitve organiziral tretjo tombolo v nedeljo, 4. oktobra. Namen tombole je bila pomoč pri zbiranju sredstev za nadaljevanje del pri gradnji krajevnega doma.

Slomškova proslava šolskih otrok v Slovenski hiši. Bila je v nedeljo, 20. septembra, popoldne v dvorani Slovenske hiše. Obsegala je sv. mašo in igro Blaže in Nežica. Sv. mašo je daroval g. direktor Anton Orehar. Po službi božji se je po kratkem odmoru začela igra. Pri njej imajo zasluge g. Marijan Marolt, ki je igro priredil, režiser g. Jože Rožanec in voditeljica krajevnega šolskega tečaja gdč. Katica Kovač. Proslavo so izvedli otroci šolskega tečaja iz San Martina s pomočjo starejših igralcev.

Nova knjiga: Daniel Rops: „K maši, bratje“. Knjiga za letošnje šmarnično branje, katero je izdalo Slovensko dušno pastirstvo v Argentin ob spominu prvega odloka drugega vatikanskega cerkvenega zbora „O svetem bogoslužju, z namenom, da bi sv. mašo bolj spoznali, vzljubili, in se je lepše udeleževali. Knjigo je napisal član Francoske akademije Daniel Rops. Na razpolago je v dušnopastirski pisarni.

MOLTVENI NAMEN

Splošni: Molimo, da bi liturgična obnova po namenu II. vatikanskega cerkvenega zbora učinkovito vodila k duhovni obnovi kristjanov.

Misijonski: Da bi po sveti liturgiji, prilagojeni značaju narodov po II. vatikanskem cerkvenem zboru, številnejši prišli h Kristusovi Cerkvi.

Molitvena zveza za slovensko domovino: Molimo, da bi se veliko plemenitih duš oklenilo molitvene zveze za slovensko domovino.

Argentina:

Dušnopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Paroquia do
Santissimo Sacramento,
R. Tutola 1125,
Vila Mariana,
Sao Paulo — S. P.,
Brasil

Z. D. A.:

Rev. Julij Slapšak
6019 Glass Ave.
Cleveland, Ohio, U. S. A.
Slovenska pisarna
Baragov dom
6304 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio, U. S. A.

Kanada:

Ivan Marn.
131 A Treeview Drive
Toronto 14, Ont.
Canada

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia, Italia

Avstrija:

Naročnino pošljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
mejijo (razen Uruguaya)
650 pesov.

za ZDA in Kanado
5 dolarjev;
za Avstrijo 95 šillingov
za Italijo 2.000 lir;
drugod
protivrednost dolarja.

**PROSIMO PORAVNAJTE
NAROČNINO!**

Nakazila na naslov:
Rev. Antonio Orehar
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires, Argentina

Pismo nam	641
Pismo v Marquette	643
Janez XXIII. — Pavel VI. —	
2. vatikanski koncil	645
zgodovina evharističnih kongresov	649
Kongres v Bombayu	653
Vesoljna in poslednja sodba	655
Ali so bili očaki res tako stari?	662
Sprašujete — odgovarjamo...	664
Michelangelo	666
Vzgojna posvetovalnica	673
Za mlade ljudi	676
Krščanstvo in krščanstvo	677
Pošta	677
Rešitev ugank	679
Študent	680
Podrti viharnik	683
V Evropo in nazaj	685
To in ono	689
Glas iz Rima	691
Iz Argentine	697
Svetovne novice	693
Od doma	695

LETO XXXI.

Štev. 10-11

OKT.-NOV. 1964

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Anton Orehar), urejujeta pa dr. Branko Rozman in dr. Alojzij Starc. — Editor responsable: Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. N° 574.991

Tiska Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires

LEPOSLOVNA NAGRADA SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE ZA LETO 1965

Januarja 1965 bo preteklo deset let, ko je bilo na seji odbora Slovenske kulturne akcije sklenjeno, da se razpiše leposlovna nagrada za leto 1955. Razpis nagrade je omogočila plemenitost neimenovanega mecena in je bil izid natečaja razglašen ob božiču 1955. V okviru desetletnice obstoja Slovenske kulturne akcije pa je mecen z drugega dela sveta pritrdilno odgovoril na prošnjo prijatelja Slovenske kulturne akcije in pristal na predlog, da se za leto 1965 ustanovi leposlovna nagrada, ki naj v spomin ob dvajsetletnici smrti pisatelja Narteja Velikonje nosi ime

Velikonjeva literarna nagrada

Obletnico mučeniške smrti bomo obhajali v drugi polovici junija 1965, izid nagrade pa bo objavljen ob božiču 1965. Nagrada znaša v skupnem znesku 100.000 argentinskih pesov. Veljal bo naslednji pravilnik:

1. Nagradi sta dve in sicer v zneskih 60.000 in 40.000 argentinskih pesov;
2. Prispevki morajo biti izvirna dela, ki še niso bila objavljena ali delno izvajana (roman, drama, zbirka novel ali pesmi, zbirka esejev);
3. Sodelovati more vsak kjerkoli živeči slovenski književnik;
4. Rokopise je treba poslati na naslov: Slovenska kulturna akcija — Velikonjeva literarna nagrada — Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina;
5. Rokopisi morajo biti opremljeni s šifro. Pravo ime ali psevdonim, katerega nosilec pa mora biti znan vsaj enemu članu razsodišča, je treba poslati v rokopisu priloženi zapečateni kuverti, ki nosi isto oznako kot rokopis. Kuverte se odpro na dan razglasitve, t. j. dne 22. decembra 1963. Objavljena bodo samo imena nagrajenih avtorjev, ostali rokopisi ostanepo na uporabo piscem. Slovenska kulturna akcija pa lahko z avtorjevimi dovoljenjem objavi tudi nenagrajeno delo;
6. Pod psevdonimom poslano in nagrajeno delo se more tudi pod psevdonimom izdati, če avtor to želi;
7. Nagrade so izplačljive v Buenos Airesu;
8. Sodelujoči pristanejo na to, da bodo nagrajena dela izdana v književnem programu Slovenske kulturne akcije za leto 1966 ali kasneje. Nagrajena dramska dela bodo po možnosti tudi uprizorjena. Za oboje bo dobil avtor še redni honorar založbe;
9. Materialistično usmerjena dela ne pridejo v poštev pri razpisu leposlovnih nagrad;
10. Imena članov žirije bodo pravočasno objavljena;
11. Glasovanje razsodišča je tajno. Član razsodišča ne more sodelovati pri razpisu literarne nagrade;
12. Razsodišče ima pravico razglasiti prvo ali drugo nagrado za nedoseženo, če misli, da predložena dela ne ustrezajo potrebnemu merilu kakovosti. Prav tako ima pravico obe nagradi združiti.

Buenos Aires, dne 15. septembra 1964.

Slovenska kulturna akcija

